



**REPUBLIKA HRVATSKA  
AGENCIJA ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA**

**Godišnje izvješće  
o državnim potporama za 2005. godinu**

**rujan 2006.**

# Sadržaj

Stranica:

1. UVOD	3
2. DRŽAVNE POTPORE U 2005. GODINI	4
2.1. KATEGORIJE DRŽAVNIH POTPORA	7
2.2. DRŽAVNE POTPORE PREMA OBLICIMA (INSTRUMENTIMA) DODJELE	9
3. POLJOPRIVREDA I RIBARSTVO	14
4. INDUSTRIJA I USLUGE	15
4.1. HORIZONTALNE DRŽAVNE POTPORE	17
4.1.1. <i>Mali i srednji poduzetnici</i>	19
4.1.2. <i>Sanacija i restrukturiranje</i>	20
4.1.3. <i>Usavršavanje</i>	22
4.1.4. <i>Kultura</i>	23
4.1.5. <i>Ostali ciljevi</i>	24
4.2. SEKTORSKE DRŽAVNE POTPORE	25
4.2.1. <i>Djelatnost proizvodnje čelika</i>	26
4.2.2. <i>Djelatnost brodogradnje</i>	27
4.2.3. <i>Djelatnost kopnenog, pomorskog i zračnog prometa</i>	29
4.2.4. <i>Turizam</i>	31
4.2.5. <i>Financijske usluge</i>	32
4.2.6. <i>Ostale usluge</i>	32
5. REGIONALNE POTPORE	33
6. DRŽAVNE POTPORE NA RAZINI JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE	35
7. HRVATSKA U USPOREDBI S EU	36
8. ZAKLJUČAK	38
9. PRILOG 1. <i>Instrumenti državne potpore</i>	39
10. PRILOG 2. <i>Kategorije državnih potpora</i>	40

# IZVJEŠĆE O DRŽAVNIM POTPORAMA ZA 2005. GODINU

## 1. UVOD

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja podnosi Hrvatskom saboru godišnje Izvješće o državnim potporama (dalje: Izvješće) sukladno članku 20- Zakona o državnim potporama (Narodne novine broj 140/05; dalje u tekstu: Zakon). Ovo je treće godišnje Izvješće o državnim potporama u Republici Hrvatskoj od stupanja na snagu prvog Zakona o državnim potporama iz 2003. godine.

Izvješće o državnim potporama je analitički pregled dodijeljenih državnih potpora u posljednje tri godine. Naime, ovo Izvješće prikazuje podatke o državnim potporama za 2005. godinu, ali su njime obuhvaćeni i revidirani podaci za 2003. i 2004. godinu, kako bi se omogućila usporedba iznosa danih državnih potpora, a na temelju naknadno prikupljenih i dorađenih podataka za navedeno razdoblje. To se u prvom redu odnosi na podatke i izračun državnih potpora koje su sadržane u dodijeljenim državnim jamstvima.

Prikaz državnih potpora u Izvješću, u najvećoj mogućoj mjeri uvažava metodološke postavke koje koristi Europska komisija u pripremanju svojih izvješća o državnim potporama (*Scoreboard*<sup>1</sup>), sukladno obvezama preuzetim člankom 70 (5) Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (dalje: SSP).

Izvješće sadrži podatke prikupljene od davatelja državnih potpora, odnosno podatke o državnim potporama koje su prijavljene Agenciji. Međutim, kako se radi o sustavu nadzora koji još nije u cijelosti saživio te svi davatelji, naročito na lokalnoj razini ne prijavljuju državne potpore Agenciji, razvidno je da podaci u ovom Izvješću još ne odražavaju u punoj mjeri stanje na području državnih potpora u našoj zemlji. Ohrabruje činjenica da se svake godine situacija mijenja i da je sve jača svijest o potrebi nadzora državnih potpora i izvještavanja Agencije o istim.

Dovršetkom vlastitog registra državnih potpora, odnosno kad svi davatelji državnih potpora u Republici Hrvatskoj, kako na državnoj tako i na lokalnoj razini, usklade sustav dodjele državnih potpora s pravilima i obvezama utvrđenim Zakonom, Agenciji će temeljem tako prikupljenih podataka biti moguće izraditi Izvješće sa sveobuhvatnim prikazom državnih potpora. Prvi korak uspješnog osiguranja nadzora dodjeljivanja državnih potpora, je prijava odnosno podnošenje zahtjeva za odobrenje određene državne potpore prije njene dodjele. Radi se o procesu za koji je potrebno određeno vrijeme i odgovarajuća edukacija svih onih koji su uključeni u postupak dodjele potpora, od korisnika do davatelja potpore. I u državama članicama EU, taj proces zahtijevao je određeno vrijeme i potrebne prilagodbe, prvenstveno putem edukacije i upoznavanja davatelja državnih potpora s obvezama koje postavlja sustav kontrole državnih potpora na razini EU.

U Izvješću su u pojedinim tabelama prikazani podaci o dodijeljenim državnim potporama bez potpora željezničkom prometu i potpora za poljoprivredu i ribarstvo, a iz razloga što željeznički promet ima u određenoj mjeri zaseban status u pravnoj stečevini EU, a Zakon o državnim potporama ne odnosi se na poljoprivredu i ribarstvo.

<sup>1</sup> [http://ec.europa.eu/comm/competition/state\\_aid/scoreboard/2004/autumn\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/scoreboard/2004/autumn_en.pdf)

## 2. DRŽAVNE POTPORE U 2005. GODINI

U 2005. godini državne potpore u Republici Hrvatskoj iznosile su 6.514,2 milijuna kuna, što je za 13,2% više nego u 2004. godini, a za 8,0% više nego u 2003. godini. Udio ukupnih državnih potpora u bruto društvenom proizvodu (BDP-u) u 2005. godini iznosio je 2,84% te je nešto viši (za 2,4%) nego u 2004. godini kada je iznosio 2,78%.

Rast ukupnih državnih potpora u 2005. godini u odnosu na 2004. godinu, posljedica je značajnog povećanja državnih potpora dodijeljenih sektoru prometa i poljoprivrede.

Istovremeno, zamjetan je i rast državnih potpora po zaposlenom s 4.080,9 kuna u 2004. godini na 4.585,6 kuna u 2005. godini, što je povećanje za 12,4%, kao i rast potpora po stanovniku s 1.296,4 kuna na 1.468,0 kuna, što predstavlja povećanje za 12,2%.

Značajka 2005. godine je i povećanje udjela državnih potpora u rashodima države u odnosu na 2004. godinu (s 6,9% povećana na 7,3%).

U Tabeli 1. prikazani su podaci o ukupno dodijeljenim državnim potporama u RH u 2003., 2004. i 2005. godini, u usporedbi s osnovnim makroekonomskim pokazateljima.

**Tabela 1:** Državne potpore (uključena je poljoprivreda i ribarstvo) u 2003., 2004. i 2005. godini

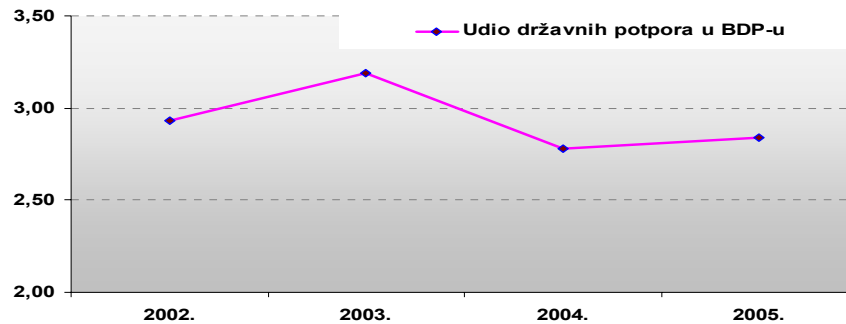
	Mjera	2003.	2004.	2005.	Indeksi	
					2005/2003	2005/2004
Državne potpore	u mln kn	<b>6.030,6</b>	<b>5.752,5</b>	<b>6.514,2</b>	108,0%	113,2%
Državne potpore	u mln EUR <sup>2</sup>	<b>797,3</b>	<b>767,5</b>	<b>880,3</b>	110,4%	114,7%
BDP	u mln kn	189.040,0	207.028,0	229.031,0	121,2%	110,6%
BDP	u mln EUR	24.994,0	27.621,5	30.949,4	123,8%	112,0%
Rashodi države	u mln kn	77.075,5	83.145,1	89.686,3	116,4%	107,9%
Rashodi države	u mln EUR	10.190,6	11.093,2	12.119,5	118,9%	109,3%
Zaposleni	broj	1.392.509,8	1.409.633,8	1.420.574,0	102,0%	100,8%
Udio državnih potpora u BDP-u	u %	<b>3,19</b>	<b>2,78</b>	<b>2,84</b>	89,2%	102,4%
Državne potpore po zaposlenome	u kn	4.330,7	4.080,9	4.585,6	105,9%	112,4%
Državne potpore po zaposlenome	u EUR	572,6	544,5	619,7	108,2%	113,8%
Udio državnih potpora u rashodima države	u %	7,82	6,92	7,26	92,8%	105,0%
Državne potpore po stanovniku Hrvatske <sup>3</sup>	u kn	1.359,0	1.296,4	1.468,0	108,0%	113,2%
Državne potpore po stanovniku Hrvatske	u EUR	179,7	173,0	198,4	110,4%	114,7%

Izvori: Državni zavod za statistiku, Ministarstvo financija (statistički prikaz rashoda državnog proračuna), podaci obrađeni u AZTN-u.

<sup>2</sup> Prosječni tečaj Hrvatske narodne banke za 1 EUR u 2003. godini iznosi 7,563414 kuna, u 2004. godini iznosi 7,495169 kuna i u 2005. godini iznosi 7,400185 kuna.

<sup>3</sup> Broj stanovnika prema rezultatima Popisa iz 2001. godine iznosi 4,4 milijuna (Izvor: DZS).

**Slika 1:** Državne potpore u BDP-u od 2002. godine do 2005. godine



Kao što prikazuje Slika 1., udio državnih potpora u BDP-u Republike Hrvatske, bio je najviši u 2003. godini, u 2004. godini dolazi do značajnijeg trenda sniženja državnih potpora u BDP-u, da bi u 2005. godini taj trend bio zaustavljen, odnosno ponovno se nazire, istina blagi, trend rasta udjela državnih potpora u BDP-u.

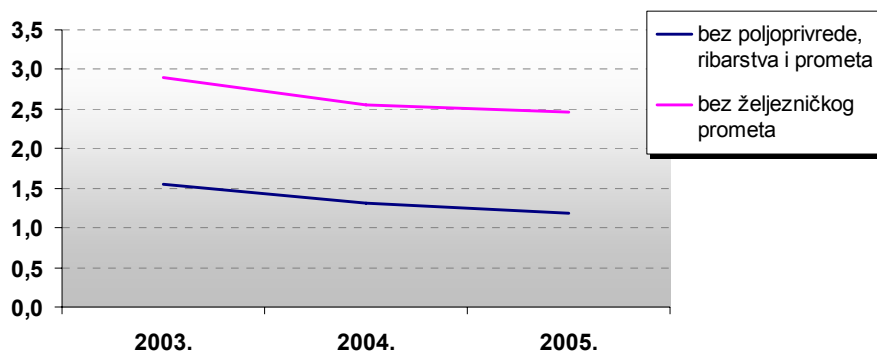
**Tabela 2:** Ukupne državne potpore (bez poljoprivrede, ribarstva i prometa) u 2003., 2004. i 2005. godini

Mjera		2003.	2004.	2005.
Ukupne državne potpore	u mln kn	2.922,6	2.732,2	2.730,9
Ukupne državne potpore	u mln €	386,4	364,5	369,0
BDP	u mln kn	189.040,0	207.028,0	229.031,0
BDP	u mln €	24.994,0	27.621,5	30.949,4
Udio državnih potpora u BDP-u	u %	1,55%	1,32%	1,19%

Izvor: Ministarstvo financija, ostali davatelji državnih potpora; podaci obrađeni u AZTN-u.

Državne potpore u 2005. godini namijenjene gospodarstvu bez poljoprivrede, ribarstva i prometa iznose 2.730,9 milijuna kuna, odnosno 369,0 milijuna EUR-a, što je za 0,05% manje nego u 2004. godini kada su iznosile 2.732,2 milijuna kuna, odnosno za 6,6% manje u odnosu na 2003. godinu kada su iznosile 2.922,6 milijuna kuna.

**Slika 2:** Državne potpore u BDP-u (%) u 2003., 2004. i 2005. godini



Na Slici 2. prikazan je udio državnih potpora u BDP-u bez poljoprivrede i ribarstva i prometa, te bez željezničkog prometa kako bi se vidio trend opadanja ostalih državnih potpora u BDP-u.

Sektor željezničkog prometa, i u RH je specifičan kao i u EU, gdje se pitanje državnih potpora javnoj djelatnosti promatra u neposrednoj vezi s procesom liberalizacije usluga u željezničkom prometu, pa one imaju poseban status, čak i u Sporazumu o osnivanju EZ-a.

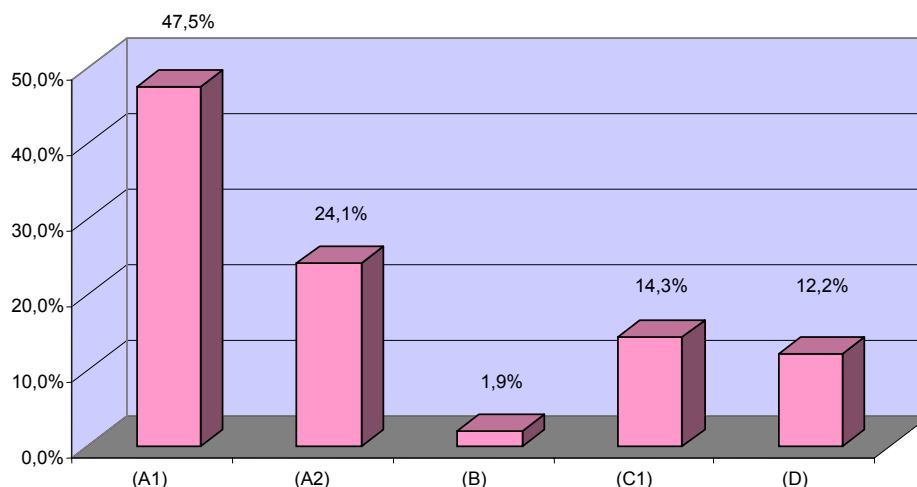
**Tabela 3:** Ukupne državne potpore (s poljoprivredom i ribarstvom, a bez željezničkog prometa) u 2003., 2004. i 2005. godini

Mjera		2003.	2004.	2005.
Ukupne državne potpore	u mln kn	5.458,1	5.290,8	5.627,5
Ukupne državne potpore	u mln €	721,6	705,9	760,5
BDP	u mln kn	189.040,0	207.028,0	229.031,0
BDP	u mln €	24.994,0	27.621,5	30.949,4
Udio državnih potpora u BDP-u	u %	2,89%	2,56%	2,46%

Izvor: Ministarstvo financija, ostali davatelji državnih potpora; podaci obrađeni u AZTN-u.

Prikazani iznosi ne uključuju precizan iznos državne potpore u danim jamstvima za željeznički promet iz razloga što Agencija nije raspolagala podacima u svezi svih izdanih jamstava željezničkom prometu.

**Slika 3:** Državne potpore prema instrumentima (bez poljoprivrede, ribarstva i prometa) u 2005. godini<sup>4</sup>



## 2.1. KATEGORIJE DRŽAVNIH POTPORA

Sukladno odredbama Uredbe o državnim potporama ("Narodne novine" br.121/03; dalje: Uredba), državne potpore se u osnovi dijele na horizontalne, sektorske i regionalne<sup>5</sup>, te na potpore poljoprivredi i ribarstvu.

Horizontalne državne potpore namijenjene su svim poduzetnicima i sektorima, te u znatno manjoj mjeri narušavaju tržišno natjecanje od sektorskih državnih potpora, koje se dodjeljuju određenom poduzetniku, grupi poduzetnika ili svim poduzetnicima u okviru određene gospodarske djelatnosti.

Horizontalne državne potpore dodjeljuju se prema sljedećim kategorijama: istraživanje i razvoj, zaštita okoliša i ušteda energije, sanacija i restrukturiranje, mali i srednji poduzetnici, zapošljavanje, usavršavanje, kultura i ostali ciljevi.

Sukladno Uredbi o državnim potporama, posebne sektorske državne potpore odnose se na: proizvodnju čelika, djelatnost prometa (kopneni, pomorski i zračni), brodogradnju, turizam i financijske usluge.

Regionalne državne potpore dodjeljuju se sukladno karti regionalnih državnih potpora, a njihov osnovni cilj je potaknuti gospodarski razvitak manje razvijenih područja, odnosno područja koja zaostaju u razvitku u odnosu na ukupno gospodarstvo. Sukladno SSP-u, Republika Hrvatska se do 1. ožujka 2006. godine smatrala jednom regijom, odnosno područjem s neuobičajeno niskim životnim standardom i velikom nezaposlenošću (područje A), što je omogućavalo primjenu znatno povoljnijih pravila o potporama u odnosu na ona koja se primjenjuju na područjima (regije) s višom razinom zaposlenosti i višim standardom. Međutim, obzirom da je navedeni status Hrvatske istekao 1. ožujka

<sup>4</sup> A1 (subvencije), A2 (porezna oslobođenja, izuzeća, oprost poreza i doprinosa i olakšice), B (udjeli u vlasničkom kapitalu), C1 (povoljni zajmovi), D (izračunate državne potpore u jamstvima).

<sup>5</sup> Prilog 2. Kategorije državnih potpora.

2006. godine, a u međuvremenu nije izvršena regionalna podjela RH na razini NUTS-a II, što je preduvjet za izradu karte regionalnih potpora, Hrvatska u ovom trenutku ne ostvaruje potrebne pretpostavke za dodjelu regionalnih državnih potpora.

**Tabela 5:** Pojedine kategorije državnih potpora u 2003., 2004. i 2005. godini

Kategorija	2003.			2004.			2005.		
	u mln kn	u mln EUR	udio (%)	u mln kn	u mln EUR	udio (%)	u mln kn	u mln EUR	udio (%)
1 <i>Poljoprivreda i ribarstvo</i>	1.950,4	257,9	32,34	2.073,8	276,7	36,05	2.182,0	294,9	33,50
2 <i>Industrija i usluge</i>	3.701,8	489,4	61,38	3.189,4	425,5	55,44	4.029,0	544,4	61,85
2.1. <i>Horizontalni ciljevi</i>	991,9	131,1	16,45	1.383,2	184,6	24,04	1.593,6	215,4	24,46
Istraživanje i razvoj	27,8	3,7	0,46	111,5	14,9	1,94	129,3	17,45	1,98
Zaštita okoliša i ušteda energije	6,0	0,8	0,10	0,0	0,0	0,00	6,9	0,9	0,11
Sanacija i restrukturiranje	184,2	24,4	3,05	343,8	45,9	5,98	499,8	67,5	7,67
Mali i srednji poduzetnici	32,8	4,3	0,54	37,5	5,0	0,65	96,3	13,0	1,48
Usavršavanje	0,0	0,0	0,00	62,6	8,4	1,09	137,2	18,5	2,11
Zapošljavanje	485,0	64,1	8,04	456,8	61,0	7,94	297,7	40,2	4,57
Kultura	16,1	2,1	0,27	41,0	5,5	0,71	75,3	10,2	1,16
Ostali ciljevi	240,0	31,7	3,98	330,0	44,0	5,74	351,2	47,5	5,39
2.2. <i>Posebni sektori</i>	2.709,9	358,3	44,94	1.806,2	241,0	31,40	2.435,4	329,1	37,39
Proizvodnja čelika	4,4	0,6	0,07	29,4	3,9	0,51	51,8	7,0	0,80
Promet	1.157,6	153,1	19,20	946,6	126,3	16,45	1.601,3	216,4	24,58
Brodogradnja	1.046,8	138,4	17,36	540,3	72,1	9,39	519,8	70,2	7,98
Turizam	213,2	28,2	3,54	254,4	33,9	4,42	188,3	25,4	2,89
Ostali sektori	157,9	20,9	2,62	35,6	4,8	0,62	74,2	10,0	1,14
Financijske usluge	130,0	17,2	2,16	0,0	0,0	0,00	0,0	0,0	0,00
3 <i>Regionalne potpore</i>	89,2	11,8	1,48	137,0	18,3	2,38	169,5	22,9	2,60
4 <i>Potpore na lokalnoj razini</i>	289,2	38,2	4,80	352,3	47,0	6,12	133,7	18,1	2,05
<b>UKUPNO</b>	<b>6.030,6</b>	<b>797,3</b>	<b>100,00</b>	<b>5.752,5</b>	<b>767,5</b>	<b>100,00</b>	<b>6.514,2</b>	<b>880,3</b>	<b>100,00</b>

Izvor: Ministarstvo financija, ostali davatelji državnih potpora; podaci obrađeni u AZTN-u.

Promatrano po kategorijama, vidljivo je da se najveći dio državnih potpora od 2003. do 2005. godine odnosi na sektorske potpore, osobito potpore prometu i potpore u poljoprivredi i ribarstvu, dok se udio regionalnih potpora blago povećava tijekom promatranog razdoblja, s oko 1,5% u 2003. godini na 2,6% u 2005. godini. Isto tako, podaci pokazuju trend rasta horizontalnih državnih potpora, pa je od 2003. godine udio ovih potpora u ukupno dodijeljenim državnim potporama s 16,5% porastao na 24,5% u 2005. godini. Rast udjela horizontalnih državnih potpora u 2004. godini utjecao je na relativno smanjenje udjela sektorskih potpora u istoj godini. Međutim, u 2005. godini taj se trend nije održao jer je došlo do ponovnog rasta udjela sektorskih potpora. Razlog tome je izrazito visok rast potpora u sektoru prometa koje su povećane za 654,7 milijuna kuna u 2005. godini u odnosu na 2004. godinu.



## 2.2. DRŽAVNE POTPORE PREMA OBLICIMA (INSTRUMENTIMA) DODJELE

Kao što je uvodno spomenuto, državne potpore mogu se dodjeljivati u različitim oblicima, izravno iz sredstava državnog proračuna, što predstavlja povećanje rashoda države ili kroz umanjeње državnih prihoda. Stoga razlikujemo slijedeće oblike instrumenata državnih potpora<sup>6</sup>:

- A1 - Subvencije
- A2 - Porezna izuzeća, oprost poreznog duga i doprinosa
- B - Udjeli u vlasničkom kapitalu
- C1 - Povoljniji krediti
- C2 - Svi drugi instrumenti
- D - Jamstva

**Tabela 6:** Državne potpore prema oblicima - instrumentima (uključena je poljoprivreda i ribarstvo) u 2003. godini u milijunima kuna

Kategorija		A1	A2	B	C1	D	Ukupno
1.	<b>Poljoprivreda i ribarstvo</b>	<b>1.595,9</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>211,3</b>	<b>143,2</b>	<b>1.950,4</b>
2.	<b>Industrija i usluge</b>	<b>2.013,8</b>	<b>56,9</b>	<b>205,0</b>	<b>951,5</b>	<b>474,6</b>	<b>3.701,8</b>
	<b>2.1. Horizontalni ciljevi</b>	<b>510,8</b>	<b>56,9</b>	<b>0,0</b>	<b>240,0</b>	<b>184,2</b>	<b>991,9</b>
	Istraživanje i razvoj	27,8	0,0	0,0	0,0	0,0	27,8
	Zaštita okoliša i ušteda energije	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0
	Sanacija i restrukturiranje	0,0	0,0	0,0	0,0	184,2	184,2
	Mali i srednji poduzetnici	32,8	0,0	0,0	0,0	0,0	32,8
	Usavršavanje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Zapošljavanje	428,1	56,9	0,0	0,0	0,0	485,0
	Kultura	16,1	0,0	0,0	0,0	0,0	16,1
	Ostali ciljevi	0,0	0,0	0,0	240,0	0,0	240,0
	<b>2.2. Posebni sektori</b>	<b>1.503,0</b>	<b>0,0</b>	<b>205,0</b>	<b>711,5</b>	<b>290,4</b>	<b>2.709,9</b>
	Proizvodnja čelika	0,0	0,0	0,0	0,0	4,4	4,4
	Promet	879,9	0,0	75,0	80,3	122,4	1.157,6
	Brodogradnja	468,7	0,0	0,0	507,5	70,6	1.046,8
	Turizam	118,8	0,0	0,0	1,4	93,0	213,2
	Ostali sektori	35,6	0,0	0,0	122,3	0,0	157,9
	Financijske usluge	0,0	0,0	130,0	0,0	0,0	130,0
3.	<b>Regionalne potpore</b>	<b>27,5</b>	<b>61,7</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>89,2</b>
4.	<b>Potpore na lokalnoj razini</b>	<b>282,3</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>6,9</b>	<b>289,2</b>
<b>Ukupno</b>		<b>3.919,5</b>	<b>118,6</b>	<b>205,0</b>	<b>1.162,8</b>	<b>624,7</b>	<b>6.030,6</b>

Izvor: Ministarstvo financija, ostali davatelji državnih potpora; podaci obrađeni u AZTN-u.

<sup>6</sup> U Prilogu 1. dan je popis instrumenata za dodjelu državnih potpora, kao i metodologija za izračun elementa državne potpore kod pojedinog instrumenta.

**Tabela 7:** Državne potpore prema oblicima - instrumentima (uključena je poljoprivreda i ribarstvo) u 2004. godini u milijunima kuna

Kategorija		A1	A2	B	C1	D	Ukupno
1.	<b>Poljoprivreda i ribarstvo</b>	1.819,8	0,0	0,0	0,0	254,0	2.073,8
2.	<b>Industrija i usluge</b>	1.874,1	271,8	101,9	365,8	575,8	3.189,4
	2.1. <b>Horizontalni ciljevi</b>	459,3	271,8	0,0	342,2	309,9	1.383,2
	Istraživanje i razvoj	0,0	111,5	0,0	0,0	0,0	111,5
	Zaštita okoliša i ušteda energije	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Sanacija i restrukturiranje	22,4	0,0	0,0	12,2	309,2	343,8
	Mali i srednji poduzetnici	37,5	0,0	0,0	0,0	0,0	37,5
	Usavršavanje	0,0	62,6	0,0	0,0	0,0	62,6
	Zapošljavanje	359,1	97,7	0,0	0,0	0,0	456,8
	Kultura	40,3	0,0	0,0	0,0	0,7	41,0
	Ostali ciljevi	0,0	0,0	0,0	330,0	0,0	330,0
	2.2. <b>Posebni sektori</b>	1.414,8	0,0	101,9	23,6	265,9	1.806,2
	Proizvodnja čelika	0,0	0,0	0,0	0,0	29,4	29,4
	Promet	816,7	0,0	101,9	0,0	28,0	946,6
	Brodogradnja	504,8	0,0	0,0	0,0	35,5	540,3
	Turizam	62,7	0,0	0,0	18,6	173,1	254,4
	Ostali sektori	30,6	0,0	0,0	5,0	0,0	35,6
	Financijske usluge	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.	<b>Regionalne potpore</b>	34,9	102,1	0,0	0,0	0,0	137,0
4.	<b>Potpore na lokalnoj razini</b>	343,5	0,0	0,0	0,0	8,8	352,3
<b>Ukupno</b>		<b>4.072,3</b>	<b>373,9</b>	<b>101,9</b>	<b>365,8</b>	<b>838,6</b>	<b>5.752,5</b>

Izvor: Ministarstvo financija, ostali davatelji državnih potpora; podaci obrađeni u AZTN-u.

**Tabela 8:** Državne potpore prema instrumentima (uključena je poljoprivreda i ribarstvo) u 2005. godini u milijunima kuna

Kategorija		A1	A2	B	C1	D	Ukupno
1.	<b>Poljoprivreda i ribarstvo</b>	<b>2.049,4</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>132,6</b>	<b>2.182,0</b>
2.	<b>Industrija i usluge</b>	<b>2.559,1</b>	<b>522,7</b>	<b>151,8</b>	<b>105,4</b>	<b>360,0</b>	<b>4.029,0</b>
	2.1. <b>Horizontalni ciljevi</b>	<b>598,4</b>	<b>522,7</b>	<b>10,3</b>		<b>132,2</b>	<b>1.593,6</b>
	Istraživanje i razvoj	4,8	124,5	0,0	0,0	0,0	129,3
	Zaštita okoliša i ušteda energije	6,9	0,0	0,0	0,0	0,0	6,9
	Sanacija i restrukturiranje	357,4	0,0	10,3	0,0	132,1	499,8
	Mali i srednji poduzetnici	96,3	0,0	0,0	0,0	0,0	96,3
	Usavršavanje	6,8	130,4	0,0	0,0	0,0	137,2
	Zapošljavanje	30,0	267,7	0,0	0,0	0,0	297,7
	Kultura	75,1	0,0	0,0	0,0	0,2	75,2
	Ostali ciljevi	21,2	0,0	0,0	330,0	0,0	351,2
	2.2. <b>Posebni sektori</b>	<b>1.960,7</b>	<b>0,0</b>	<b>141,5</b>	<b>105,4</b>	<b>227,8</b>	<b>2.435,4</b>
	Proizvodnja čelika	0,0	0,0	0,0	0,0	51,8	51,8
	Promet	1.418,1	0,0	100,2	53,3	29,6	1.601,2
	Brodogradnja	444,4	0,0	20,8	0,0	54,5	519,8
	Turizam	58,3	0,0	9,0	29,2	91,8	188,3
	Ostali sektori	39,9	0,0	11,5	22,9	0,0	74,2
	Financijske usluge	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.	<b>Regionalne potpore</b>	<b>33,8</b>	<b>135,7</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>169,5</b>
4.	<b>Potpore na lokalnoj razini</b>	<b>123,0</b>	<b>0,7</b>	<b>0,0</b>	<b>7,4</b>	<b>2,6</b>	<b>133,7</b>
<b>Ukupno</b>		<b>4.765,3</b>	<b>659,1</b>	<b>151,8</b>	<b>112,8</b>	<b>495,2</b>	<b>6.514,2</b>

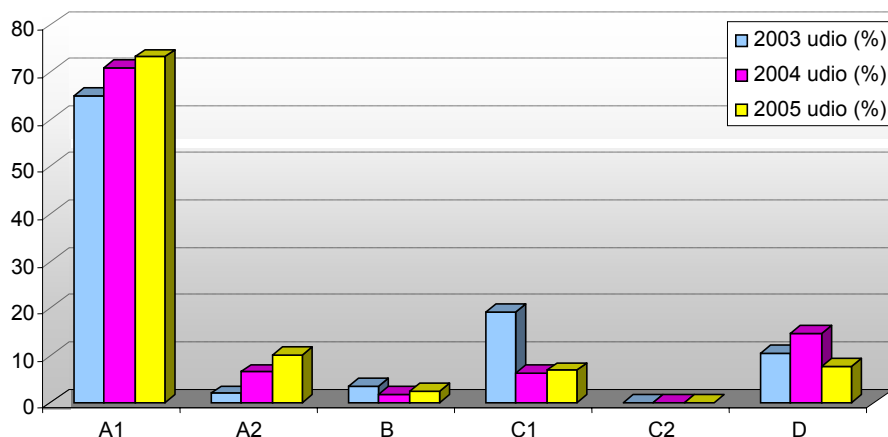
Izvor: Ministarstvo financija, ostali davatelji državnih potpora; podaci obrađeni u AZTN-u.

**Tabela 9:** Državne potpore prema instrumentima (uključena je poljoprivreda i ribarstvo) u 2003., 2004. i 2005. godini

	2003.			2004.			2005.		
	u mln kn	u mln EUR	udio (%)	u mln kn	u mln EUR	udio (%)	u mln kn	u mln EUR	udio (%)
<b>A1</b>	3.919,5	518,2	64,99	4.072,3	543,3	70,79	4.765,3	643,9	73,15
<b>A2</b>	118,6	15,7	1,97	373,9	49,9	6,50	659,1	89,1	10,12
<b>B</b>	205,0	27,1	3,40	101,9	13,6	1,77	151,8	20,5	2,33
<b>C1</b>	1.162,8	153,7	19,28	365,8	48,8	6,36	442,8	59,8	6,80
<b>C2</b>	0,0	0,0	0,00	0,0	0,0	0,00	0,0	0,0	0,00
<b>D</b>	624,7	82,6	10,36	838,6	260,9	14,58	495,2	66,9	7,60
	<b>6.030,6</b>	<b>797,3</b>	<b>100,00</b>	<b>5.752,5</b>	<b>916,5</b>	<b>100,00</b>	<b>6.514,2</b>	<b>880,3</b>	<b>100,00</b>

Temeljna značajka državnih potpora prema oblicima dodijele je pretežit udio subvencija kao instrumenta državne potpore, čiji se udio s 65% u 2003. godini povećao na oko 73% u 2005. godini. U isto vrijeme kontinuiran je i rast udjela potpora u obliku poreznih olakšica, čiji se udjel s oko 2% u 2003. godini povećao na oko 10% u 2005. godini. Vlasnički udio u temeljnom kapitalu se s 3,4% u 2003. godini smanjio na 2,3% u 2005. godini. Znakovit je pad dodijeljenih državnih potpora putem povoljnijih kredita s 19,3% u 2003. godini na 6,8% u 2005. godini. Udio državnih potpora sadržan u državnim jamstvima u 2003. godini iznosi 10,4% i smanjuje se u 2005. godini na 7,6%.

**Slika 5:** Ukupne državne potpore prema instrumentima<sup>7</sup> u 2003., 2004. i 2005. godini



Izvor: Ministarstvo financija, ostali davatelji državnih potpora; podaci obrađeni u AZTN-u.

Izdana **državna jamstva** čine značajan udio u strukturi instrumenata dodjele državnih potpora, te se za izračun državne potpore upotrebljava posebna metodologija, utvrđena Pravilnikom o obliku i sadržaju, te načinu prikupljanja podataka i vođenja evidencija državnih potpora („Narodne novine“, br.11/05), usklađenim s metodologijom obračuna u EU.

<sup>7</sup> A1 (subvencije), A2 (porezna oslobođenja, izuzeća, oprost poreza i doprinosa i olakšice), B (udjeli u vlasničkom kapitalu), C1 (povoljni zajmovi), C2 (ostali instrumenti), D (izračunate državne potpore u jamstvima).

**Tabela 10:** Državna jamstva u 2003., 2004. i 2005. godini u milijunima kuna.

Redni broj	Opis	2003.	2004.	2005.
1.	Ukupna izdana financijska jamstva	<b>9.002,79</b>	<b>5.805,55</b>	<b>3.709,77</b>
2.	Državna jamstva koja ne predstavljaju državnu potporu	6.467,24	5.393,90	2.707,50
3.	<b>Ukupna financijska jamstva s elementima državne potpore (1-2)</b>	<b>2.535,55</b>	<b>411,65</b>	<b>1.002,27</b>
4.	<b>Ukupna izdana činidbena jamstva</b>	<b>2.721,60</b>	<b>4.773,60</b>	<b>3.458,31</b>
5.	<b>Ukupna izdana državna jamstva sa elementima državne potpore (3+4)</b>	<b>5.257,15</b>	<b>5.185,25</b>	<b>4.460,58</b>
6.	Protestirana jamstva (umanjena za povrate)	429,97	778,83	408,44
7.	Stopa rizika (6/5)	<b>8,18%</b>	<b>15,02%</b>	<b>9,16%</b>
8.	Plaćene premije 0,5% (3x0,5%)	12,68	2,06	5,01
9.	Iznos državne potpore u financijskim jamstvima (3x7-8)	194,70	59,77	86,76
10.	<b>Ukupan iznos državnih potpora (9+6)</b>	<b>624,67</b>	<b>838,60</b>	<b>495,20</b>

Izvor: Ministarstvo financija; podaci obrađeni u AZTN-u.

Članak 74. Uredbe, propisuje uvjete pod kojima se državna jamstva u pravilu ne smatraju državnom potporom<sup>8</sup>. Ocjenu o tome koje se državno jamstvo smatra državnom potporom, te koliki je element državne potpore sadržan u jamstvu moguće je dati isključivo u postupku odobravanja tih jamstava od strane Agencije. Međutim, budući da Agenciji nisu bila dostavljena na ocjenu sva izdana državna jamstva, za potrebe ovog Izvješća kao državne potpore uzeta su ona jamstva koja su protestirana (isključena su i jamstva dana brodogradnji), te projekcija elementa državne potpore u jamstvima prema izračunu Agencije. Na taj način izračunati iznosi jamstava su zatim raspoređeni po kategorijama državnih potpora sukladno ponderima po sektorima u ukupno izdanim jamstvima.

Iznosi državnih jamstava koji ne predstavljaju državnu potporu prikazana su u Tabeli 10. pod rednim brojem 2 i odnose se na:

- infrastrukturu (građenje i održavanje autocesta i cesta, željeznička infrastruktura, plinski transportni sustav, izgradnja obalne infrastrukture),
- jamstva dodijeljena unutar opće države (Hrvatski fond za privatizaciju, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatska elektroprivreda, Klinički bolnički centar Zagreb),
- jamstva za obnovu ratom porušenih objekata.

<sup>8</sup> Jamstva se ne smatraju državnom potporom ako: korisnik zajma nije u financijskim teškoćama, korisnik zajma može na financijskom tržištu dobiti zajam po tržišnim uvjetima bez posredovanja države, da je državno jamstvo povezano s određenom financijskom transakcijom, da je ograničeno po visini i po vremenu trajanja, da državno jamstvo ne pokriva više od 80% određene financijske obveze te da se za državno jamstvo zaračunava tržišna cijena.

### 3. POLJOPRIVREDA I RIBARSTVO

Sukladno Zakonu o državnim potporama na državne potpore u poljoprivredi i ribarstvu se ne primjenjuju odredbe Zakona i Uredbe, pa stoga Agencija nije nadležna za njihovo odobravanje i praćenje. Međutim državne potpore u poljoprivredi i ribarstvu su uključene u ovo Izvješće u smislu dodijeljenih iznosa u izvještajnom razdoblju, a sukladno podacima dobivenim od Ministarstva financija i podacima o izvršenju državnog proračuna.

Državne potpore poljoprivredi i ribarstvu u 2003. godini iznosile su 1.950,4 milijuna kuna, u 2004. godini 2.073,8 milijuna kuna, a u 2005. godini su iznosile 2.182,0 milijuna kuna. Prema dobivenim podacima vidljiv je kontinuirani trend rasta dodijeljenih državnih potpora poljoprivredi i ribarstvu. Potpore ovim djelatnostima za 10,6% više su u 2005. godini u odnosu na 2003. godinu i za oko 5% u odnosu na 2004. godinu.

U razdoblju od 2003. do 2005. godine, na poljoprivredu i ribarstvo se odnosi oko 34% svih državnih potpora.

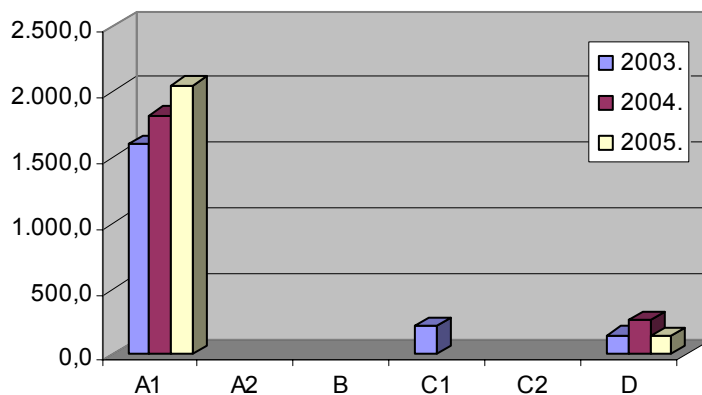
Instrumenti državne potpore poljoprivredi i ribarstvu su u najvećem dijelu izravne subvencije, a tek neznatno povoljniji krediti i državna jamstva. Agencija nema saznanja o mogućim otpisima dugova i drugim oblicima potpora koje nadležno ministarstvo odnosno Vlada RH može bitno dodjeljuje poduzetnicima u teškoćama u djelatnosti poljoprivrede, uključivo i u prehrambenoj industriji, s obzirom da, kako je već spomenuto, potpore ovim djelatnostima nisu predmet Zakona o državnim potporama, odnosno ne podliježu ocjeni Agencije.

**Tabela 11:** Ukupne državne potpore i potpore poljoprivredi i ribarstvu u 2003., 2004. i 2005. godini

Poljoprivreda i ribarstvo	2003.		2004.		2005.		Indeks u %	
	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR	2005/2003	2005/2004
Ukupne državne potpore	6.030,6	797,3	5.752,5	767,5	6.514,2	880,3	108,02	113,24
Potpore bez poljoprivrede i ribarstva	4.080,2	539,5	3.678,7	490,8	4.332,2	585,4	106,18	117,76
Potpore poljoprivredi i ribarstvu	1.950,4	257,9	2.073,8	276,7	2.182,0	294,9	111,88	105,22
udio (%) u ukupnim državnim potporama	32,34%		36,05%		33,50%		103,57	92,92
udio (%) u BDP-u	1,03%		1,00%		0,95%		92,34	95,11

Izvor: Ministarstvo financija; podaci obrađeni u AZTN-u.

**Slika 6:** Državne potpore u poljoprivredi i ribarstvu prema instrumentima dodijele<sup>9</sup> u 2003., 2004. i 2005. godini u milijunima kuna



Izvor: Ministarstvo financija; podaci obrađeni u AZTN-u

Tijekom promatranog razdoblja od 2003. do 2005. godine udjeli državnih potpora poljoprivredi i ribarstvu dodijeljeni putem subvencija su u stalnom porastu, dok su ostali instrumenti državnih potpora, a to su povoljniji krediti i državna jamstva zastupljeni u malim iznosima u odnosu na ukupno dodijeljene državne potpore poljoprivredi i ribarstvu. U 2004. godini subvencije su više za 28,4% u odnosu na 2003. godinu, a u 2005. godini su više za 12,6% u odnosu na 2004. godinu.

Radi usporedbe, u zemljama članicama EU, u strukturi ukupnih državnih potpora, udio potpora namijenjenih poljoprivredi i ribarstvu iznosi 23,8% ukupno dodijeljenih potpora.

#### 4. INDUSTRIJA I USLUGE

Kada se struktura ukupno dodijeljenih državnih potpora promatra na način da se isključe potpore dane poljoprivredi i ribarstvu iz razloga koji su prethodno spomenuti, najveći dio potpora tradicionalno se dodjeljuje sektoru industrije i usluga (93% u 2005. godini), a znatno manje (3,9% u 2005. godini) usmjerava se na regionalne potpore i one na razini jedinica lokalne samouprave (3,1% u 2005. godini). Treba međutim, imati u vidu da su podaci kojima raspolaže Agencija temeljem dostavljenih izvješća davatelja državnih potpora, vjerodostojni i pouzdani kada se radi o onima dobivenim od strane ministarstava i većine ostalih državnih institucija, dok od jedinica lokalne i regionalne uprave, još uvijek ta izvješća nisu cjelovita, ažurna, pa sukladno tome niti pouzdana. Stoga i podatak o iznosu i udjelu državnih potpora na lokalnoj razini treba uzeti s velikim ogradama i rezervom.

<sup>9</sup> A1 (subvencije), A2 (porezna oslobođenja, izuzeća, oprost poreza i doprinosa i olakšice), B (udjeli u vlasničkom kapitalu), C1 (povoljni zajmovi), C2 (ostali instrumenti), D (izračunate državne potpore u financijskim jamstvima).

U 2005. godini u sektoru industrije i usluga dodijeljene su potpore u iznosu od 4.029,0 milijuna kuna, odnosno 544,5 milijuna EUR-a, što je za 26,3% više nego u 2004. godini. Spomenuti porast državnih potpora u promatranom razdoblju odnosi se uglavnom na porast državnih potpora u području prometa, čiji udio u spomenutom iznosu potpora čini preko 60%, odnosno 2.435,4 milijuna kuna.

U 2004. godini zapažen je trend napuštanja selektivnog pristupa u dodjeli državnih potpora, a više državnih sredstava preusmjeravano je na one potpore koje su, ne samo sukladne sustavu državnih potpora u EU, nego i donose veće koristi gospodarstvu u cjelini, te na duži rok utječu na stvaranje pretpostavki za povećanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva. Značajka 2005. godine je iznadprosječan rast potpora namijenjenih sektoru prometa, što bi također trebalo pozitivno utjecati na ostatak gospodarstva, jer je razvoj prometne infrastrukture jedan od temeljnih preduvjeta i za razvitak poduzetništva.

U isto vrijeme, nakon rasta udjela potpora namijenjenih horizontalnim ciljevima u 2004. godini, što je dalo naslutiti da se postupno počinje napuštati selektivni pristup pri dodjeli državnih potpora, u 2005. godini ponovo dolazi do određenog zaostajanja izdvajanja državnih sredstava za horizontalne ciljeve, u odnosu na sektorske. Međutim, s obzirom na niz programa horizontalnih potpora koji su odobreni tijekom 2005. i 2006. godine (osobito za zapošljavanje, malo i srednje poduzetništvo, istraživanje i razvoj, itd.), realno je za očekivati da će već u 2006. godini doći do određenih pozitivnih pomaka u strukturi državnih potpora u smislu daljnjeg povećanja udjela onih potpora namijenjenih horizontalnim ciljevima i namjenama.

**Tabela 12:** Državne potpore bez poljoprivrede i ribarstva u 2003., 2004. i 2005. godini

Kategorija	2003.			2004.			2005.		
	u mln kn	u mln EUR	udio (%)	u mln kn	u mln EUR	udio (%)	u mln kn	u mln EUR	udio (%)
<b>Industrija i usluge</b>	3.701,8	489,4	90,73	3.189,4	425,5	86,70	4.029,0	544,5	93,00
<i>Horizontalni ciljevi</i>	991,9	131,1	24,31	1.383,2	184,5	37,60	1.593,6	215,4	36,78
<i>Posebni sektori</i>	2.709,9	358,3	66,42	1.806,2	241,0	49,10	2.435,4	329,1	56,22
<b>Regionalne potpore</b>	89,2	11,8	2,19	137,0	18,3	3,72	169,5	22,9	3,91
<b>Potpore na lokalnoj razini</b>	289,2	38,2	7,09	352,3	47,0	9,58	133,7	18,1	3,09
<b>UKUPNO</b>	<b>4.080,2</b>	<b>539,5</b>	<b>100,00</b>	<b>3.678,7</b>	<b>490,8</b>	<b>100,00</b>	<b>4.332,2</b>	<b>585,4</b>	<b>100,00</b>

Izvor: Ministarstvo financija, ostali davatelji državnih potpora; podaci obrađeni u AZTN-u.



## 4.1. HORIZONTALNE DRŽAVNE POTPORE

Trend rasta horizontalnih državnih potpora, koje su od iznosa od oko milijardu kuna u 2003. godini, povećane na oko 1,6 milijardi kuna u 2005. godini, pokazatelj je već spomenute promjene pristupa davatelja državnih potpora u dodijeli državnih potpora i sve prisutnije svijesti da se daljnji rast i razvoj gospodarstva može osigurati samo ukoliko se pomoć poduzetništvu realizira putem mjera i instrumenata koji će obuhvatiti sve veći broj poduzetnika i djelovati na način da ta pomoć rezultira učincima na duži rok.

Podaci o dodijeljenim vrstama horizontalnih potpora ukazuju da proces restrukturiranja i sanacije u našoj zemlji još nije okončan. Naime, od ukupnog iznosa ove kategorije potpora, najveći dio (31,4%) odnosno oko 500 milijuna kuna u 2005. godini dodijeljeno je za restrukturiranje, a potom slijede potpore za zapošljavanje i usavršavanje (27,3%).

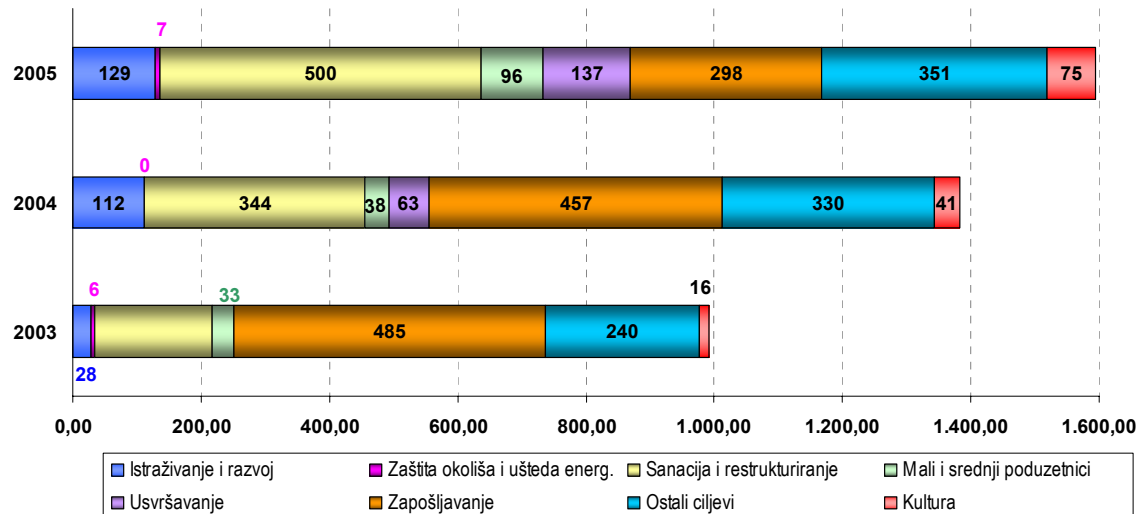
Subvencioniranje kamatnih stopa za različite namjene koje odobrava HBOR svojim razvojnim programima, se u tabeli nalazi u grupi „ostali ciljevi“, a za ove namjene izdvojeno je 351,2 milijuna kuna odnosno 22% od ukupnih potpora za horizontalne ciljeve.

**Tabela 13:** Horizontalne državne potpore u RH u 2003., 2004. i 2005. godini

Horizontalne državne potpore	2003.			2004.			2005.		
	mln kn	mln EUR	udio u BDP(%)	mln kn	mln EUR	udio u BDP(%)	mln kn	mln EUR	udio u BDP(%)
Istraživanje i razvoj	27,8	3,7	0,01%	111,5	14,9	0,05%	129,3	17,5	0,06%
Zaštita okoliša i ušteda energije	6,0	0,8	0,00%	0,0	0,0	0,00%	6,9	0,9	0,00%
Sanacija i restrukturiranje	184,2	24,4	0,10%	343,8	45,9	0,17%	499,8	67,5	0,22%
Mali i srednji poduzetnici	32,8	4,3	0,02%	37,5	5,0	0,02%	96,3	13,0	0,04%
Usavršavanje	0,0	0,0	0,00%	62,6	8,4	0,03%	137,2	18,5	0,06%
Zapošljavanje	485,0	64,1	0,26%	456,8	60,9	0,22%	297,7	40,2	0,13%
Kultura	16,1	2,1	0,01%	41,0	5,5	0,02%	75,3	10,2	0,03%
Ostali ciljevi	240,0	31,7	0,13%	330,0	44,0	0,16%	351,2	47,5	0,15%
<b>UKUPNO</b>	<b>991,9</b>	<b>131,1</b>	<b>0,52%</b>	<b>1.383,2</b>	<b>184,5</b>	<b>0,67%</b>	<b>1.593,6</b>	<b>215,3</b>	<b>0,70%</b>

Izvor: Ministarstvo financija, ostali davatelji državni potpora; podaci obrađeni u AZTN-u.

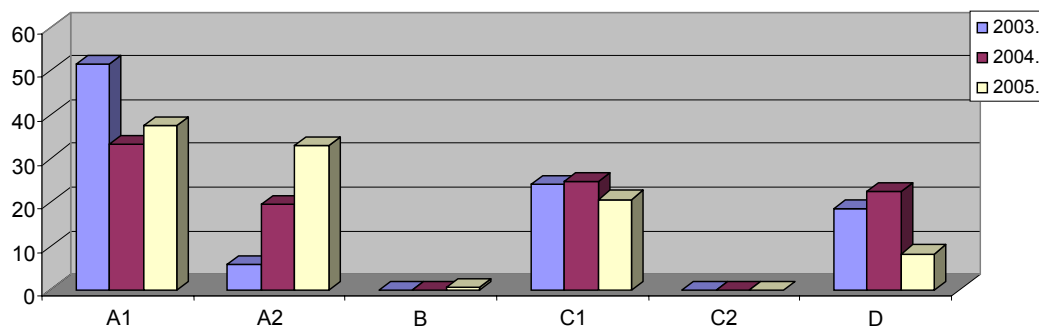
**Slika 7:** Horizontalne državne potpore u 2003., 2004. i 2005. godini u milijunima kuna



Izvor: Ministarstvo financija, ostali davatelji državni potpora; podaci obrađeni u AZTN-u.

U skladu sa spomenutim, razvidan je postupanje, a u 2005. godini vrlo blag rast udjela horizontalnih potpora u ukupno dodijeljenim državnim potporama. U 2003. godini taj udjel je iznosio 16,5%, u 2004. godini 24% i u 2005. godini iznosi 24,5%.

**Slika 8:** Udjeli horizontalnih državnih potpora prema instrumentima<sup>10</sup> u 2003., 2004. i 2005. godini u postocima



Izvor: Ministarstvo financija, ostali davatelji državni potpora; podaci obrađeni u AZTN-u.

Najviše korišten instrument dodijele državnih potpora u 2005. godini su subvencije (37,5%), značajan rast dodijele državnih potpora odnosi se na instrument poreznih izuzeća, koji u 2005. godini (32,8%) imaju skoro isti iznos kao i dodijeljene subvencije. Čest instrument dodijele su i povoljniji krediti (20,7%).

<sup>10</sup> A1 (subvencije), A2 (porezna oslobođenja, izuzeća, oprost poreza i doprinosa i olakšice), B (udjeli u vlasničkom kapitalu), C1 (povoljni zajmovi), C2 (ostali instrumenti), D (izračunate državne potpore u financijskim jamstvima)

#### **4.1.1. Mali i srednji poduzetnici**

Državne potpore malim i srednjim poduzetnicima namijenjene su poticanju početnih ulaganja, savjetodavnim uslugama i sudjelovanju na sajmovima i izložbama, a ne mogu se sukladno Uredbi dodijeliti poduzetnicima za djelatnosti brodogradnje i pomorskog prometa.

Na području koje ima pravo na regionalnu državnu potporu, državne potpore malom i srednjem poduzetništvu mogu se dodijeliti do gornje granice određene u karti regionalnih državnih potpora, pod uvjetom da se ulaganje očuva u tome području najmanje pet godina nakon zaključenja ulaganja i korisnik državne potpore doprinese najmanje 25% vrijednosti ulaganja iz vlastitih sredstava koja ne sadrže državnu potporu.

Visina državnih potpora malim i srednjim poduzetnicima izračunava se temeljem opravdanih troškova ulaganja ili opravdanih troškova otvaranja novih radnih mjesta povezanih s ulaganjem.

Kod izračunavanja visine državne potpore temeljem opravdanih troškova otvaranja novih radnih mjesta, potrebno je uzeti u obzir sljedeće uvjete: radno mjesto mora biti povezano s provedbom projekta početnih ulaganja i biti popunjeno tijekom tri godine nakon dovršenoga ulaganja, projekt ulaganja mora voditi neto povećanju broja radnika u poduzeću u usporedbi s prosjekom tijekom proteklih 12 mjeseci te nova radna mjesta moraju biti sačuvana najmanje pet godina.

Opravdani troškovi namijenjeni malim i srednjim poduzetnicima jesu: troškovi početnih ulaganja: materijalna ulaganja (zemljišta, zgrade i oprema) i troškovi za nematerijalna ulaganja (nabava patenata, licenci, posebnih znanja i vještina (*know-how*) ili nepatentiranoga tehničkog znanja); i troškovi otvaranja novih radnih mjesta: troškovi bruto plaća za novootvorena radna mjesta povezana s ulaganjem za dvogodišnje razdoblje.

Potpore malim i srednjim poduzetnicima imaju za cilj povećati interes građana za ulazak u poduzetništvo i olakšati im ulaganja u poduzetničke pothvate. Stoga su i pravila o dodijeli spomenutih potpora ovoj kategoriji poduzetnika znatno fleksibilnija u odnosu na ona koja vrijede za velike poduzetnike.

Za Republiku Hrvatsku značajno je što je prepoznat značaj ulaganja i važnost podupiranja razvoja ove kategorije poduzetništva, što je razvidno i iz podataka o dodijeli državnih potpora malom i srednjem poduzetništvu u protekle tri godine. Naime, izdvajanja države za ove namjene u kontinuiranom su rastu od 2003. godine što pokazuju podaci iz Tabele 14.

**Tabela 14:** Državne potpore malim i srednjim poduzetnicima u 2003., 2004. i 2005. godini

Mali i srednji poduzetnici	2003.		2004.		2005.	
	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR
A1 subvencije	32,8	4,3	37,5	5,0	96,3	13,0
<b>UKUPNO</b>	<b>32,8</b>	<b>4,3</b>	<b>37,5</b>	<b>5,0</b>	<b>96,3</b>	<b>13,0</b>
udio (%) u horizontalnim ciljevima	3,31%		2,71%		6,04%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama (bez poljoprivrede i ribarstva)	0,80%		1,02%		2,22%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama	0,54%		0,65%		1,48%	
udio (%) u BDP-u	0,02%		0,02%		0,04%	

Izvor: Ministarstvo financija; podaci obrađeni u AZTN-u.

U RH u 2003. godini je dodijeljeno 32,8 milijuna kuna državnih potpora malim i srednjim poduzetnicima, što iznosi 0,5% od ukupno dodijeljenih državnih potpora, u 2004. godini je dodijeljeno 37,5 milijuna kuna odnosno 0,7% od ukupno odobrenih državnih potpora, a u 2005. 96,3 milijuna kuna odnosno 1,5% od ukupnih državnih potpora. Instrumente dodijele su subvencije, jamstva HAMAG-a i HBOR-a za sufinanciranje kamate.

Iz podataka je vidljiv vrlo izražen trend rasta državnih potpora malim i srednjim poduzetnicima, a iznos dodijeljen u 2005. godini je gotovo tri puta veći od iznosa u 2003. godini.

Potpore malom i srednjem poduzetništvu sadržane su u programima Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, Ministarstva obitelji, branitelja, i međugeneracijske solidarnosti, HBOR-a, HAMAG-a te na razini jedinica lokalne i područne samouprave.

#### **4.1.2. Sanacija i restrukturiranje**

Sukladno pravilima o državnim potporama sadržanim u Uredbi, državne potpore za sanaciju i restrukturiranje namijenjene su poduzetnicima u teškoćama.

Poduzetnikom u teškoćama se smatra onaj poduzetnik koji nije sposoban vlastitim sredstvima ili sredstvima koje može pribaviti od svojih vlasnika ili vjerovnika zaustaviti negativna kretanja poslovanja, a koja bi, bez posredovanja države, ugrozila opstanak poduzetnika. Državne potpore za sanaciju i restrukturiranje ne mogu se dodijeliti novonastalim trgovačkim društvima, trgovačkim društvima koja su nastala likvidacijom prijašnjega trgovačkog društva i povezanim trgovačkim društvima. Državne potpore za sanaciju i restrukturiranje u pravilu se ne mogu dodijeliti poduzetnicima u djelatnosti proizvodnje čelika.

Državna potpora za sanaciju financijskih problema u vrijeme dok poduzetnik izrađuje plan restrukturiranja može se odobriti pod sljedećim uvjetima: mora biti potpora likvidnosti poduzetnika u obliku jamstava i kredita pod redovnim tržišnim uvjetima, posudba mora biti vraćena u roku 12 mjeseci nakon isplate posljednjeg obroka poduzetniku, mora biti dodijeljena zbog ozbiljnih socijalnih poteškoća, mora biti ograničena na iznos koji još omogućava poslovanje poduzetnika, odobrava se za

razdoblje potrebno za izradu plana restrukturiranja, a najviše na šest mjeseci i dodijeliti se može samo jednom.

Državna potpora za restrukturiranje je dio dugoročnog plana obnove poduzetnika i može se dodijeliti pod uvjetom da poduzetnik predloži program restrukturiranja, koji osobito, obuhvaća uzroke i posljedice teškoća u poduzetniku, predviđa načine rješavanja teškoća, izvore financiranja, trajanje te gospodarske i socijalne posljedice restrukturiranja; potpora mora biti ograničena na minimum sredstava potrebnih za provođenje mjera restrukturiranja u okviru postojećih izvora financiranja poduzetnika te sam poduzetnik mora znatno doprinijeti procesu restrukturiranja. Državna potpora za restrukturiranje može se ponovo dodijeliti nakon deset godina od dana dodjele posljednje državne potpore za restrukturiranje.

Najviši iznos državne potpore koji može biti dodijeljen poduzetniku za sanaciju i/ili restrukturiranje ne smije premašiti 75 milijuna kuna, uključivši državne potpore iz drugih općih državnih potpora. Viši iznos državne potpore može se dodijeliti samo temeljem plana restrukturiranja i odobrenja sukladno Zakonu o državnim potporama.

Prema podacima o državnim potporama razvidno je da se potpore za sanaciju i restrukturiranje i nadalje dodjeljuju od strane davatelja državnih potpora, pa je tako u 2005. godini iznos tih potpora iznosio oko 500 milijuna kuna, dok je, primjerice u 2003. godini, potpora za ovu namjenu dodijeljena u iznosu od oko 184 milijuna kuna.

**Tabela 15:** Državne potpore za sanaciju i restrukturiranje u 2003., 2004. i 2005. godini

Sanacija i restrukturiranje	2003.		2004.		2005.	
	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR
A1 subvencije	0,0	0,0	22,4	3,0	357,4	48,3
B udio u temeljnom kapitalu	0,0	0,0	0,0	0,0	10,3	1,4
C1 povoljniji krediti	0,0	0,0	12,2	1,6	0,0	0,0
D jamstva	184,2	24,4	309,2	41,3	132,1	17,8
<b>UKUPNO</b>	<b>184,2</b>	<b>24,4</b>	<b>343,8</b>	<b>45,9</b>	<b>499,8</b>	<b>67,5</b>
udio (%) u horizontalnim ciljevima	18,57%		24,86%		31,36%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama (bez poljoprivrede i ribarstva)	4,51%		9,35%		11,54%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama	3,05%		5,98%		7,67%	
udio (%) u BDP-u	0,10%		0,17%		0,22%	

Izvor: Ministarstvo financija; podaci obrađeni u AZTN-u.

Potpore za sanaciju i restrukturiranje su u 2005. godini za 45,4% više i u odnosu na 2004. godinu, a u odnosu na 2003. godinu, za oko 171%.

U 2003. i 2004. godini, najviše potpora za sanaciju i restrukturiranje dodijeljeno je u obliku državnih jamstava. U 2005. godini najviše potpora je dodijeljeno kroz subvencije i to u iznosu od 357,4 milijuna kuna odnosno 71,5% ukupno dodijeljenih državnih potpora za sanaciju i restrukturiranje, kroz udjele u vlasničkom kapitalu u iznosu od 10,3 milijuna kuna odnosno 2,1% i putem državnih jamstava u iznosu od 132,1 milijun kuna odnosno 26,4%.

Među poduzetnicima kojima su u 2005. godini dodijeljene potpore za sanaciju i restrukturiranje, a što je dostavljeno Agenciji na odobrenje su "Slavonija modna konfekcija" d.d. Osijek, "Papuk d.d." Pakrac i "Borovo d.d." Vukovar.

### 4.1.3. Usavršavanje

Državne potpore za usavršavanje su namijenjene obrazovanju u obliku posebnog ili općeg usavršavanja radnika.

Posebno usavršavanje sukladno Uredbi o državnim potporama namijenjeno je stjecanju teoretskog i praktičnog znanja upotrebljivog na sadašnjem odnosno budućem radnom mjestu kod poduzetnika koji je korisnik državne potpore, dok je opće usavršavanje namijenjeno stjecanju općega znanja koje se koristi na sadašnjem odnosno budućem radnom mjestu kod poduzetnika koji je korisnik državne potpore, prenosivo je kod drugih poduzetnika ili djelatnosti i koje znatno poboljšava mogućnost zapošljavanja radnika.

Opravnani troškovi u svrhu usavršavanja jesu: troškovi za instruktora, putni troškovi instruktora i osoba koje se usavršavaju, ostali tekući troškovi, troškovi otpisa uređaja i opreme u skladu s opsegom njihova korištenja u svrhu usavršavanja, troškovi savjetovanja u vezi s projektom usavršavanja i troškovi sudionika usavršavanja do visine svih opravdanih troškova iz prethodnih podstavaka.

Državne potpore za usavršavanje poduzetnicima za djelatnost pomorskoga prometa mogu se dodijeliti do 100% opravdanih troškova, bez obzira na to radi li se o posebnom ili općem usavršavanju, ako su ispunjeni uvjeti da osoba koja se usavršava, nije aktivan član posade te da se obrazovanje provodi na brodovima koji su upisani u Hrvatski registar brodova.

**Tabela 16:** Državne potpore za usavršavanje u 2003., 2004. i 2005. godini

Usavršavanje	2004.		2005.	
	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR
A1 subvencije	0,0	0,0	6,8	0,9
A2 porezne olakšice	62,6	8,4	130,4	17,6
<b>UKUPNO</b>	<b>62,6</b>	<b>8,4</b>	<b>137,2</b>	<b>18,5</b>
udio (%) u horizontalnim ciljevima	4,53%		8,61%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama (bez poljoprivrede i ribarstva)	1,70%		3,17%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama	1,09%		2,11%	
udio (%) u BDP-u	0,03%		0,06%	

Izvor: Ministarstvo financija; podaci obrađeni u AZTN-u.

U RH u 2005. godini, je dodijeljeno državnih potpora za usavršavanje u iznosu od 137,2 milijuna kuna, dok je u 2004. godini dodijeljeno 62,6 milijuna kuna. Instrumenti dodijele potpora u 2005. godini su subvencije s 6,8 milijuna kuna i porezne olakšice u iznosu od 130,4 milijuna kuna.

#### 4.1.4. Kultura

Državne potpore za poticanje kulture i zaštitu kulturne baštine namijenjene su projektima koji su značajni za razvoj hrvatske kulture, dok davatelj državne potpore, sukladno Uredbi o državnim potporama mora dokazati da je projekt značajan za razvoj hrvatske kulture.

Državne potpore za poticanje audiovizualne industrije dodjeljuju se ukoliko je sadržaj određene produkcije značajan za razvoj hrvatske kulture, da je intenzitet državne potpore ograničen na 50% ukupnih troškova, a nositelj prava može utrošiti do 20% proračuna produkcije izvan Republike Hrvatske.

**Tabela 17:** Državne potpore kulturi u 2003., 2004. i 2005. godini

Kultura	2003.		2004.		2005.	
	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR
A1 subvencije	16,1	2,1	40,3	5,4	75,1	10,1
D jamstva	0,0	0,0	0,7	0,1	0,2	0,0
<b>UKUPNO</b>	<b>16,1</b>	<b>2,1</b>	<b>41,0</b>	<b>5,5</b>	<b>75,2</b>	<b>10,2</b>
udio (%) u horizontalnim ciljevima	1,62%		2,96%		4,72%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama (bez poljoprivrede i ribarstva)	0,39%		1,11%		1,74%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama	0,27%		0,71%		1,16%	
udio (%) u BDP-u	0,01%		0,02%		0,03%	

Izvor: Ministarstvo financija; podaci obrađeni u AZTN-u.

U 2005. godini dodijeljeno je 75,2 milijuna kuna državnih potpora za poticanje kulture i zaštitu kulturne baštine. To je za 83,4% više nego u 2004. godini, kada je bilo dodijeljeno 41,0 milijuna kuna, a čak za 367,1% više nego u 2003. godine kada je dodijeljeno 16,1 milijuna kuna. U 2005. godini udio dodijeljenih potpora za kulturu u ukupno dodijeljenim potporama iznosio je 1,2%, a udio u BDP-u 0,03%. Potpore su dodjeljivane gotovo isključivo u obliku subvencija.

Potpore su dodjeljivane za: izdavanje knjiga i časopisa, programe međunarodne kulturne suradnje, multimedijske programe, poticanje kulture mladih i alternativnih kultura, književne manifestacije, likovne programe i kinematografsku djelatnost. Također se dodjeljuje i državna potpora za satelitski program.

#### 4.1.5. Ostali ciljevi

Potpore u ovom poglavlju se odnose na Program povlaštenog financiranja po kreditnim programima<sup>11</sup>, odnosno za subvencioniranje kamatnih stopa za kredite odobrene od strane HBOR-a.

Dodijeljene potpore za spomenute ciljeve kontinuirano rastu, u 2003. godini iznosile su 240,0 milijuna kuna, u 2004. godini 330,0 milijuna kuna i u 2005. godini iznosile su 351,2 milijuna kuna. Udio ovih potpora u BDP-u iznosi oko 0,2%.

Instrumenti dodijele potpora ostalim ciljevima u 2005. godini su subvencije s 21,2 milijuna kuna odnosno 6,0% dodijeljenih potpora ostalim ciljevima i povoljniji krediti sa 330,0 milijuna kuna odnosno 94,0% udjela u dodijeljenim državnim potporama ostalim ciljevima.

**Tabela 18:** Udio državnih potpora ostalim horizontalnim ciljevima u 2003., 2004. i 2005. godini

Ostali ciljevi	2003.		2004.		2005.	
	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR
A1 subvencije	0,0	0,0	0,0	0,0	21,2	2,9
C1 povoljniji krediti	240,0	31,7	330,0	44,0	330,0	44,6
<b>UKUPNO</b>	<b>240,0</b>	<b>31,7</b>	<b>330,0</b>	<b>44,0</b>	<b>351,2</b>	<b>47,5</b>
udio (%) u horizontalnim ciljevima	24,20%		23,86%		22,04%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama (bez poljoprivrede i ribarstva)	5,88%		8,97%		8,11%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama	3,98%		5,74%		5,39%	
udio (%) u BDP-u	0,13%		0,16%		0,15%	

Izvor: Ministarstvo financija; podaci obrađeni u AZTN-u.

<sup>11</sup> Neki od kreditnih programa HBOR-a su:

Program kreditiranja poticanja razvitka malog i srednjeg privatnog poduzetništva, Program kreditiranja razvitka otoka, Program kreditiranja malog obiteljskog poduzetništva u turizmu „Poticaj za uspjeh“, Program kreditiranja pripreme turističke sezone itd.



## 4.2. SEKTORSKE DRŽAVNE POTPORE

Sukladno Uredbi i podredno pravnoj stečevini EZ-a, posebna pravila kod dodijele državnih potpora vrijede za slijedeće sektore: djelatnost proizvodnje čelika, djelatnost kopnenog, pomorskog i zračnog prometa, djelatnost brodogradnje, turizam, financijske usluge itd.

Pored pravila koja se moraju poštovati pri dodijeli državnih potpora u spomenutim sektorima, moguće je sukladno pravilima koja vrijede za horizontalne državne potpore odnosno regionalne potpore, spomenutim sektorima dodijeliti i te potpore, ukoliko je to Uredbom predviđeno.

U 2005. godini zamjetan je rast sektorskih potpora, koje su dosegle razinu od oko 2,4 milijuna kuna, što je za 35% više nego u 2004. godini, ali još uvijek za gotovo 300 milijuna kuna manje nego u 2003. godini. Najveći dio sektorskih potpora (oko 66%) u 2005. godini bio je usmjeren u sektor prometa, a potom u brodogradnju (21%) i turizam (7,7%).

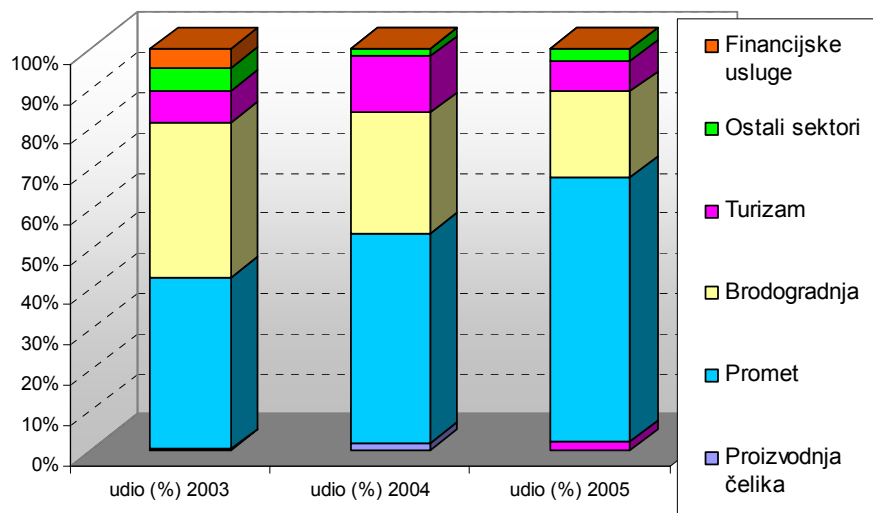
**Tabela 19:** Državne potpore dodijeljene posebnim sektorima u 2003., 2004. i 2005. godini

Posebni sektori	2003.			2004.			2005.		
	u mln kn	u mln EUR	udio u BDP (%)	u mln kn	u mln EUR	udio u BDP (%)	u mln kn	u mln EUR	udio u BDP (%)
Proizvodnja čelika	4,4	0,6	0,00%	29,4	3,9	0,01%	51,8	7,0	0,02%
Promet	1.157,6	153,1	0,61%	946,6	126,3	0,46%	1.601,3	216,4	0,70%
Brodogradnja	1.046,8	138,4	0,55%	540,3	72,1	0,26%	519,8	70,2	0,23%
Turizam	213,2	28,2	0,11%	254,4	33,9	0,12%	188,3	25,4	0,08%
Ostali sektori	157,9	20,9	0,08%	35,6	4,7	0,02%	74,2	10,0	0,03%
Financijske usluge	130,0	17,2	0,07%	0,0	0,0	0,00%	0,0	0,0	0,00%
<b>Ukupno</b>	<b>2.709,9</b>	<b>358,3</b>	<b>1,43%</b>	<b>1.806,2</b>	<b>241,0</b>	<b>0,87%</b>	<b>2.435,4</b>	<b>329,1</b>	<b>1,06%</b>

Izvor: Ministarstvo financija; podaci obrađeni u AZTN-u.

Promatrano dinamički, od 2003. godine znakovit je opadajući trend potpora sektoru brodogradnje koje su s oko 1,1 milijarde kuna u 2003. godini smanjene na oko 520 milijuna kuna u 2005. godini, dok u isto vrijeme rastu potpore industriji željeza i čelika, te prometu. U strukturi potpora namijenjenih prometu najznačajnija stavka su potpore dodijeljene Hrvatskim željeznicama koje iznose čak 56% dodijeljenih potpora tom sektoru.

**Slika 9:** Državne potpore dodijeljene posebnim sektorima za 2003., 2004. i 2005. godinu u postocima



#### **4.2.1. Djelatnost proizvodnje čelika**

Pravila za dodjelu državnih potpora za proizvodnju čelika uređena su Zakonom o državnim potporama odnosno Uredbom, ali i odredbama Protokola 2. SSP-a. U članku 5. Protokola 2 navedeni su osnovni kriteriji prema kojima je moguće odobriti državnu potporu za restrukturiranje i sanaciju u sektoru čelika. Spomenute obveze potrebno je pretočiti u Nacionalni program restrukturiranja industrije čelika, čije donošenje se očekuje do kraja 2006. godine. Sukladno članku 5. točki 3. Protokola 2, RH može iznimno odobriti u pet godina od početka primjene SSP-a (do ožujka 2007.) državnu potporu za restrukturiranje poduzetnika u sektoru čelika pod sljedećim uvjetima: da na kraju razdoblja restrukturiranja tvrtka može poslovati pod normalnim tržišnim uvjetima bez dodatnih državnih potpora, da je iznos i intenzitet potpore strogo ograničen na ono što je nužno potrebno za uspostavu održivosti tvrtke na tržištu, te da se iznos potpora postupno smanjuje i da je program restrukturiranja povezan s globalnom racionalizacijom i smanjivanjem kapaciteta.

Prema podacima kojima raspolaže Agencija, do sada su se državne potpore sektoru čelika uglavnom dodjeljivale u obliku državnih jamstava Željezari Split i Valjaonici cijevi Sisak.

Tako je u 2003. godini spomenutim poduzetnicima odobreno državnih jamstava u iznosu od 4,4 milijuna kuna, u 2004. godini u iznosu od 29,4 milijuna kuna, a u 2005. godini u iznosu od 51,8 milijuna kuna.

**Tabela 20:** Državne potpore proizvodnji čelika u 2003., 2004. i 2005. godini

Proizvodnja čelika	2003.		2004.		2005.	
	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR
D jamstva	4,4	0,6	29,4	3,9	51,8	7,0
<b>UKUPNO</b>	<b>4,4</b>	<b>0,6</b>	<b>29,4</b>	<b>3,9</b>	<b>51,8</b>	<b>7,0</b>
udio (%) u posebnim sektorima	0,16%		1,63%		2,13%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama (bez poljoprivrede i ribarstva)	0,11%		0,80%		1,20%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama	0,07%		0,51%		0,80%	
udio (%) u BDP-u	0,002%		0,014%		0,023%	

Izvor: Ministarstvo financija; podaci obrađeni u AZTN-u.

#### 4.2.2. Djelatnost brodogradnje

Pravila o državnim potporama brodogradnji primjenjuju se na poduzetnike koji obavljaju djelatnost izgradnje, popravka i preuređenja plovila, odnosno koji su neposredno ili posredno povezani s navedenim poduzetnicima. Plovilima se smatraju: plovila s najmanje 100 bruto registarskih tona, koja se koriste za prijevoz putnika i/ili robe; plovila s najmanje 100 bruto registarskih tona za obavljanje specijaliziranih usluga; teglenice sa snagom najmanje 365 kW; ribarska plovila s najmanje 100 bruto registarskih tona i nedovršena plovila koja mogu ploviti.

Za brodogradnju u 2005. godini dodijeljeno je 519,8 milijuna kuna potpora (oko 8% ukupno dodijeljenih državnih potpora), u 2004. godini potpore su dodijeljene u iznosu od 540,3 milijuna kuna, a u 2003. godini 1,05 milijardi kuna. U promatranim razdobljima potpore brodogradnji postupno se smanjuju u apsolutnim iznosima, pri čemu se smanjuje i njihov udjel u BDP-u. Naime, u 2003. godini taj udjel je iznosio 0,6%, u 2004. godini 0,3% i u 2005. godini 0,2%.

U brodogradnji se dodjeljuju državne potpore u obliku subvencija i državnih jamstava<sup>12</sup>. Subvencije su namijenjene poticanju gradnje brodova u hrvatskim brodogradilištima, a iznose sukladno Pravilniku o subvencijama brodogradnji oko 10% ugovorene vrijednosti broda.

<sup>12</sup> Podatke treba sagledavati u kontekstu izračuna potpora u obliku izravnih subvencija za koje je podatke dostavilo Ministarstvo financija te izračuna potpore sadržane u izdanim državnim jamstvima (metodologija pojašnjenja na str.38 ovog Izvješća). Međutim, strogo primjenom pravila koja vrijede u EU, ukoliko bi se sva izdana jamstva (financijska i činidbena) u cijelosti obračunala kao potpora budući da se gotovo sva hrvatska brodogradilišta mogu smatrati poduzetnicima u teškoćama, iznos potpore hrvatskim brodogradilištima znatno je viši od prikazanog i izračunatog temeljem primijenjene metodologije AZTN-a.

**Tabela 21:** Potpore sektoru brodogradnje prema instrumentima u 2003., 2004. i 2005. godini

Brodogradnja	2003.		2004.		2005.	
	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR
<b>A1</b> subvencije	468,7	62,0	504,8	67,4	444,4	60,1
<b>B</b> udio u temeljnom kapitalu	0,0	0,0	0,0	0,0	20,8	2,8
<b>C1</b> povoljniji krediti	507,5	67,1	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>D</b> jamstva	70,6	9,3	35,5	4,7	54,5	7,4
<b>UKUPNO</b>	<b>1.046,8</b>	<b>138,4</b>	<b>540,3</b>	<b>72,1</b>	<b>519,8</b>	<b>70,2</b>
udio (%) u posebnim sektorima	38,63%		29,91%		21,34%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama (bez poljoprivrede i ribarstva)	25,66%		14,69%		12,00%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama	17,36%		9,39%		7,98%	
udio (%) u BDP-u	0,55%		0,26%		0,23%	

Izvor: Ministarstvo financija; podaci obrađeni u AZTN-u.

U sljedećoj tabeli prikazana su ukupna izdana financijska i činidbena jamstva za sektor brodogradnje u 2003., 2004. i 2005. godini. Činidbena jamstva daju se za potrebe izgradnje brodova i traju do trenutka isporuke broda, a u promatrane tri godine nije bilo slučajeva protestiranja takvih činidbenih jamstava.

**Tabela 22:** Izdana financijska i činidbena jamstva sektoru brodogradnje  
u mln kn

Godina	Financijska	Činidbena
<b>2003.</b>	776,4	2.721,6
<b>2004.</b>	174,6	4.773,6
<b>2005.</b>	629,8	3.458,3

Izvor: Ministarstvo financija; podaci obrađeni u AZTN-u.

Kao što je već spomenuto u izračunu potpora dodijeljenih sektoru brodogradnje nisu uzeta u obzir sva izdana jamstva, a niti je dodjela spomenutih jamstava u 2005. godini usklađena s pravilima o državnim potporama.

Stoga će u narednom razdoblju biti potrebno postojeći sustav izmijeniti, restrukturirati hrvatsku brodogradnju, te buduće potpore dodjeljivati sukladno propisima za namjene kojima se potiče primjena inovacija u brodogradnji, njihova tehnološka obnova i ukupna konkurentnost.

Za usporedbu, u EU iznos državnih potpora, u sektoru brodogradnje, bilježi pad, pa je tako s godišnjeg prosjeka od 1.127 milijuna EUR-a za razdoblje od 2000. do 2002. godine smanjen na oko 690 milijuna EUR-a u razdoblju od 2002. do 2004. godine. Pojedinačno, najveći iznos državne potpore dodijeljen je za restrukturiranje državnog brodogradilišta u Španjolskoj u 2000. godini, i to preko 1 milijardu EUR-a. U 2004. godini, dodijeljeno je oko 540 mil EUR-a sektoru brodogradnje 25 zemalja članica EU, a u strukturi dodijeljenih potpora u brodogradnji, Njemačka je dodijelila 27% potpora, Italija 24% potpora i Poljska 22% potpora.

### 4.2.3. Djelatnost kopnenog, pomorskog i zračnog prometa

**Djelatnost kopnenog prometa** - Pravila o potporama kopnenom prometu odnose se na poduzetnike koji obavljaju usluge u željezničkom i cestovnom prometu odnosno prometu unutarnjim plovnim putovima, te uključuju pravila Protokola 6. SSP-a. Državne potpore kopnenom prometu mogu se dodijeliti i sukladno pravilima o horizontalnim državnim potporama i regionalnim državnim potporama.

**Djelatnost pomorskog prometa** - Pravila o potporama pomorskom prometu primjenjuju se na poduzetnike brodovlasnike i poduzetnike koji obavljaju promet morem.

**Djelatnost zračnog prometa** - Pravila o potporama zračnom prometu primjenjuju se na zračne prijevoznike i na djelatnosti koje mogu koristiti zračnom prijevozniku i povezane su sa zračnim prometom, kao što su: škole letenja, trgovine u slobodnim carinskim zonama, zrakoplovni kapaciteti, franchising i zrakoplovne naknade. Pravila za zračni promet ne primjenjuju se na djelatnost proizvodnje zrakoplova.

**Tabela 23:** Državne potpore sektoru prometa u 2003., 2004. i 2005. godini

Promet	2003.		2004.		2005.	
	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR
Željeznički promet	450,1	59,5	433,7	57,9	857,1	115,8
Ostali kopneni promet	44,3	5,9	52,1	7,0	266,4	36,0
Pomorski promet	388,8	51,4	332,8	44,4	372,8	50,4
Zračni promet	152,0	20,1	100,0	13,3	75,4	10,2
<b>UKUPNO</b>	<b>1.035,2</b>	<b>136,9</b>	<b>918,6</b>	<b>122,6</b>	<b>1.571,7</b>	<b>212,4</b>
Jamstva	122,4	16,2	28,0	3,7	29,6	4,0
<b>SVEUKUPNO</b>	<b>1.157,6</b>	<b>153,1</b>	<b>946,6</b>	<b>126,3</b>	<b>1.601,3</b>	<b>216,4</b>
udio (%) u posebnim sektorima	42,72%		52,41%		65,75%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama (bez poljoprivrede i ribarstva)	28,37%		25,73%		36,96%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama	19,20%		16,45%		24,58%	
udio (%) u BDP-u	0,61%		0,46%		0,70%	

Izvor: Ministarstvo financija, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka; podaci obrađeni u AZTN-u.

U 2005. godini sektoru prometa dodijeljene su potpore u iznosu od 1,6 milijardi kuna, što iznosi 25% od ukupno dodijeljenih državnih potpora. Istovremeno, te su potpore povećane za oko 70% u odnosu na 2004. godinu.

Pritom, najveće povećanje bilježe dodijeljene potpore željezničkom prometu (98%) koje su povećane za preko 400 milijuna kuna u odnosu na 2004. godinu, ostalom kopnenom prometu (cestovnom prometu) koje su povećane više od pet puta u odnosu na prethodnu godinu, dok su za 12% povećane potpore pomorskom prometu, koje se pretežito dodjeljuju radi poticanja brodskih linija i obnove putničke flote

U strukturi dodijeljenih potpora namijenjenih kopnenom prometu najveći dio poticaja dodijeljen je Hrvatskim željeznicama. U okviru dodijeljenih državnih potpora u sektoru željezničkog prometa, dodijeljene su subvencije za modernizaciju željezničkog prometa, subvencije poticanju željezničkog putničkog i kombiniranog prijevoza i subvencije za otpremnine zaposlenicima.

U zračnom prometu glavnina iskazanih državnih potpora odnosi se na povećanje vlasničkog udjela u Croatia Airlinesu.

**Tabela 24:** Potpore dodijeljene sektoru prometa prema instrumentima u 2003., 2004. i 2005. godini

	2003.	2004.	2005.
<b>A1</b> subvencije	879,9	816,7	1.418,1
<b>B</b> udio u temeljnom kapitalu	75,0	101,9	100,2
<b>C1</b> povoljniji krediti	80,3	0,0	53,3
<b>D</b> jamstva	122,4	28,0	29,6
<b>Ukupno</b>	<b>1.157,6</b>	<b>946,6</b>	<b>1.601,2</b>

Izvor: Ministarstvo financija, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka; podaci obrađeni u AZTN-u.

Kao što pokazuje Tabela 24. potpore sektoru prometa uglavnom se dodjeljuju putem izravnih subvencija (88,5%), dok se na državna jamstva odnosi svega 1,8% od ukupno dodijeljenih potpora<sup>13</sup>.

<sup>13</sup> Ovdje nisu sadržani svi transferi sektoru prometa, primjerice izdvajanja za izgradnju cesta, nužna infrastruktura u željeznici i sl. jer se u tim slučajevima ne radi o državnim potporama.

#### 4.2.4. Turizam

Državne potpore u sektoru turizma dodjeljuju se pretežito temeljem programa Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, a odnose se na poticanje malog i srednjeg poduzetništva u sektoru turizma, povećanje konkurentnosti i slično<sup>14</sup>.

**Tabela 25:** Državne potpore sektoru turizma prema instrumentima u 2003., 2004. i 2005. godine

Turizam	2003.		2004.		2005.	
	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR
<b>A1</b> subvencije	118,8	15,7	62,7	8,4	58,3	7,9
<b>B</b> udio u temeljnom kapitalu	0,0	0,0	0,0	0,0	9,0	1,2
<b>C1</b> povoljniji krediti	1,4	0,2	18,6	2,5	29,2	3,9
<b>D</b> jamstva	93,0	12,3	173,1	23,1	91,8	12,4
<b>UKUPNO</b>	<b>213,2</b>	<b>28,2</b>	<b>254,4</b>	<b>33,9</b>	<b>188,3</b>	<b>25,4</b>
udio (%) u posebnim sektorima	7,87%		14,08%		7,73%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama (bez poljoprivrede i ribarstva)	5,23%		6,91%		4,35%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama	3,54%		4,42%		2,89%	
udio (%) u BDP-u	0,11%		0,12%		0,08%	

Izvor: Ministarstvo financija, ostali davatelji državnih potpora; podaci obrađeni u AZTN-u.

Sektoru turizma dodijeljene su državne potpore u 2005. godini u iznosu od 188,3 milijuna kuna, što je za oko 26% manje nego u prethodnoj godini.

Prema oblicima državnih potpora, dominiraju jamstva (oko 92 milijuna kuna ili 49%), a zatim izravne subvencije s udjelom od 31% te povoljniji krediti (15,5%) koji imaju trend rasta kako u odnosu na prethodnu godinu, tako i u odnosu na 2003. godinu.

<sup>14</sup> Programi Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, sektoru turizma su: Program zapošljavanja, poticanja razvoja malog i srednjeg poduzetništva i sprečavanje sive ekonomije u turizmu (malim i srednjim poduzetnicima), Program subvencioniranja organiziranog stranog i domaćeg turističkog prometa (svim poduzetnicima), Program „Poticaj za uspjeh“ (malim i srednjim poduzetnicima)

#### 4.2.5. Financijske usluge

U ovoj kategoriji državnih potpora u 2003. godini prikazani su vlasnički udjeli koji se odnose na udjel u glavnici Hrvatske poštanske banke. U 2004. i 2005. godini nisu zabilježene potpore u sektoru financijskih usluga.

**Tabela 26:** Državne potpore sektoru financijskih usluga u 2003. godini

Financijske usluge	2003.	
	u mln kn	u mln EUR
B udio u temeljnom kapitalu	130,0	17,2
<b>UKUPNO</b>	<b>130,0</b>	<b>17,2</b>
udio (%) u posebnim sektorima	4,80%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama (bez poljoprivrede i ribarstva)	3,19%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama	2,16%	
udio (%) u BDP-u	0,07%	

Izvor: Ministarstvo financija, ostali davatelji državnih potpora; podaci obrađeni u AZTN-u.

#### 4.2.6. Ostale usluge

U ovom poglavlju u 2005. godini obuhvaćene su državne potpore za razgradnju društava Koksar d.o.o. Bakar, TEF Šibenik, povoljniji kredit za revitalizaciju Dione d.d. u stečaju, jamstava i subvencija Hrvatskim poštama, te su uključeni i pojedini otpisi od strane Hrvatskog fonda za privatizaciju kao i bespovratne financijske potpore poduzetnicima odobrene od Hrvatske agencije za malo gospodarstvo. Ukupan iznos potpora u ovoj kategoriji bitno je smanjen u 2004. u odnosu na prethodnu 2003. godinu. Iznos potpora za ostale usluge u 2005. godini iznosi 74,2 milijuna kuna odnosno 1,14% od ukupno dodijeljenih državnih potpora, odnosno 0,03% udjela u BDP-u.

**Tabela 27:** Državne potpore ostalim posebnim sektorima prema instrumentima u 2003., 2004. i 2005. godini

Ostale usluge	2003.		2004.		2005	
	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR
A1 subvencije	35,6	4,7	30,6	4,1	39,9	5,4
B udio u temeljnom kapitalu	0,0	0,0	0,0	0,0	11,5	1,6
C1 povoljniji krediti	122,3	16,2	5,0	0,7	22,9	3,1
<b>UKUPNO</b>	<b>157,9</b>	<b>20,9</b>	<b>35,6</b>	<b>4,7</b>	<b>74,2</b>	<b>10,0</b>
udio (%) u posebnim sektorima	5,83%		1,97%		3,05%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama (bez poljoprivrede i ribarstva)	3,87%		0,97%		1,71%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama	2,62%		0,62%		1,14%	
udio (%) u BDP-u	0,08%		0,02%		0,03%	

Izvor: Ministarstvo financija; podaci obrađeni u AZTN-u.



## 5. REGIONALNE POTPORE

Regionalne državne potpore dodjeljuju se u svrhu poticanja razvoja manje razvijenih područja RH<sup>15</sup>. Regionalna državna potpora može se dodijeliti za poticanje početnih ulaganja, a u iznimnim slučajevima i za naknadu dijela troškova tekućeg poslovanja poduzetnika, a ne može se dodijeliti poduzetnicima za djelatnost proizvodnje čelika. Regionalne državne potpore promiču širenje, modernizaciju i raznolikost proizvodnih programa poduzetnika sa sjedištem u tim područjima i potiču poslovanje novih poduzetnika na tim područjima. U cilju poticanja regionalnog razvoja i smanjivanja mogućih negativnih učinaka koji se mogu odnositi na promjenu sjedišta poduzetnika, dodjela regionalnih potpora uvjetuju se očuvanjem ulaganja i radnih mjesta tijekom najmanje trogodišnjeg razdoblja.

Regionalne državne potpore s aspekta malih i srednjih poduzetnika mogu iznositi od 10% do 15% opravdanih troškova, osim za djelatnost prometa.

Kao što je već spomenuto, sukladno članku 70. stavka 7. SSP-a, cijela RH smatrala se do 1. siječnja 2006. godine jednom regijom, odnosno područjem s neuobičajeno niskim životnim standardom i velikom nezaposlenosti, što je omogućilo i dodjelu većih iznosa potpora poduzetništvu.

Međutim, unatoč zabilježenom porastu, za ove namjene izdvojeno je znatno manje sredstava od onih koje omogućuju propisi o državnim potporama i spomenuta odredba SSP-a.

**Tabela 28:** Regionalne državne potpore prema instrumentima<sup>16</sup> u 2003., 2004. i 2005. godini

Regionalne potpore	2003.		2004.		2005	
	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR
Regionalne potpore	89,2	11,8	137,0	18,3	169,5	22,9
udio (%) u ukupnim državnim potporama (bez poljoprivrede i ribarstva)	2,19%		3,72%		3,91%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama	1,48%		2,38%		2,60%	
udio (%) u BDP	0,05%		0,07%		0,07%	

Izvor: Ministarstvo financija – Porezna uprava, podaci obrađeni u AZTN-u.

Iako se za regionalne državne potpore u Republici Hrvatskoj izdvaja daleko manje od prosjeka u EU (13,1%), zamjetan je trend rasta ovih državnih potpora u prethodnom razdoblju. Naime, u 2005. godini one su za 24% više nego u prethodnoj godini, odnosno za 90% u odnosu na 2003. godinu. U isto vrijeme postupno raste i njihov udjel u ukupnim potporama, s 1,5% u 2003. godini na 2,6% u 2005. godini. U narednim godinama treba očekivati intenzivniji rast regionalnih potpora, osobito nakon donošenja novog Zakona o poticanju ulaganja te usklađivanja Zakona o područjima od posebne državne skrbi i Zakona o Gradu Vukovaru, s odredbama Zakona i Uredbe, jer ta pravila

<sup>15</sup> Regionalne državne potpore dodjeljuju se temeljem Zakona o područjima posebne državne skrbi, Zakona o brdsko-planinskim područjima, Zakona o otocima, Zakona o porezu na dobit, Zakona o poticanju ulaganja, Zakona o slobodnim zonama i Zakona o gradu Vukovaru.

<sup>16</sup> A1 (subvencije), A2 (porezna oslobođenja, izuzeća, oprost poreza i doprinosa i olakšice).

sadrže daleko veće i poticajnije državne potpore od onih koja su trenutno predmet spomenutih propisa.

Instrumenti dodjele potpora u sve tri spomenute godine odnose se na subvencije i porezne olakšice.

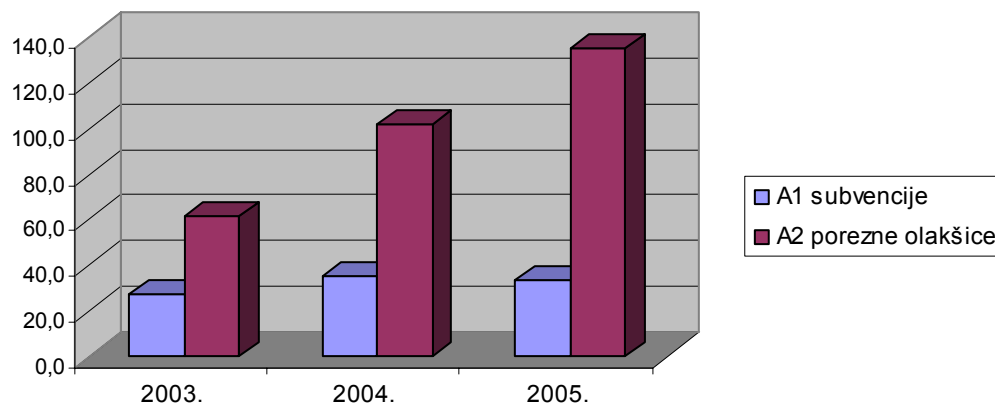
Porezne olakšice po osnovi raznih poticaja iz Zakona o porezu na dobit imaju značajan udio, uz trend rasta kroz cijelo trogodišnje razdoblje.

**Tabela 29:** Regionalne državne potpore u RH po instrumentima<sup>17</sup> u 2003., 2004. i 2005. godini

Instrument	2003.	2004.	2005.	Indeks 04/03	Indeks 05/03	Indeks 05/04
A1	27,5	34,9	33,8	126,91%	122,91%	96,85%
A2	61,7	102,1	135,7	165,48%	219,98%	132,94%
<b>UKUPNO</b>	<b>89,2</b>	<b>137,0</b>	<b>169,5</b>	<b>153,59%</b>	<b>190,05%</b>	<b>123,74%</b>

Izvor: Ministarstvo financija – Porezna uprava, podaci obrađeni u AZTN-u.

**Slika 10:** Regionalne državne potpore prema instrumentima<sup>18</sup> u 2003., 2004. i 2005. godini u milijunima kuna



<sup>17</sup> A1 (subvencije), A2 (porezna oslobođenja, izuzeća, oprost poreza i doprinosa i olakšice).

<sup>18</sup> A1 (subvencije), A2 (porezna oslobođenja, izuzeća, oprost poreza i doprinosa i olakšice), B (udjeli u vlasničkom kapitalu), C1 (povoljni zajmovi), C2 (ostali instrumenti), D (jamstva).

## 6. DRŽAVNE POTPORE NA RAZINI JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

Podaci o dodijeljenim državnim potporama na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pokazuju da su u 2005. godini te potpore znatno manje nego u prethodnoj 2004. godini, odnosno da su s razine od oko 352,3 milijuna kuna smanjene na 133,7 milijuna kuna, što je bitno manje nego u 2003. godini, kada su iznosile oko 290 milijuna kuna.

Međutim, s obzirom na aktivnost županija, gradova i općina, osobito onih većih, u poticanju poduzetništva, razvidno je da podaci kojima raspolaže Agencija ne odražavaju pravo stanje u pogledu dodijele državnih potpora na lokalnoj razini, već je problem nastao u neodazivu davatelja potpora na zahtjev Agencije za dostavom podataka. Naime, na zahtjev za dostavom podataka odgovorilo je 17 (od 20) županija, 88 (od 123) gradova te 258 (od 420) općina.

Istodobno, kako se među onima koji nisu dostavili podatke o dodijeljenim državnim potporama nalaze gradovi i općine koji su sredstva dodjeljivali u 2004. godini, i tada o tome dostavili podatke Agenciji (primjerice Grad Zagreb), a za koje je, barem iz medija razvidno da su potpore dodjeljivali i u 2005. godini, može se ustvrditi da će podaci o dodijeljenim državnim potporama na lokalnoj razini biti pouzdani i vjerodostojni tek kada Zakon o državnim potporama počnu provoditi i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, koje još uvijek to ne čine na zadovoljavajući način.

Prilikom obrade dostavljenih podataka, Agencija je isključila poticaje koji se odnose na investicije u infrastrukturu, koje u pravilu ne čine državnu potporu, te je isključila transfere financijskih sredstava iz državnog proračuna prema jedinicama regionalne uprave i lokalne samouprave, koje također ne čine državnu potporu.

**Tabela 30:** Državne potpore dodijeljene na lokalnoj razini prema instrumentima<sup>19</sup> u 2003., 2004. i 2005. godini

Potpore na lokalnom nivou	2003.		2004.		2005	
	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR	u mln kn	u mln EUR
<b>A1</b> subvencije	282,3	37,3	343,5	45,8	123,0	16,6
<b>A2</b> porezne olakšice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,1
<b>C1</b> povoljniji krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	7,4	1,0
<b>D</b> jamstva	6,9	0,9	8,8	1,2	2,6	0,3
<b>UKUPNO</b>	<b>289,2</b>	<b>38,2</b>	<b>352,3</b>	<b>47,0</b>	<b>133,7</b>	<b>18,1</b>
udio (%) u ukupnim državnim potporama (bez poljoprivrede i ribarstva)	7,09%		9,58%		3,09%	
udio (%) u ukupnim državnim potporama	4,80%		6,12%		2,05%	
udio (%) u BDP-u	0,15%		0,17%		0,06%	

Izvor: Ministarstvo financija – Porezna uprava, podaci obrađeni u AZTN-u.

<sup>19</sup> A1 (subvencije), A2 (porezna oslobođenja, izuzeća, oprost poreza i doprinosa i olakšice), B (udjeli u vlasničkom kapitalu), C1 (povoljni zajmovi), C2 (ostali instrumenti), D (jamstva).

## 7. HRVATSKA U USPOREDBI S EU

S obzirom na to da se prema metodologiji EU, posebno prate i ocjenjuju državne potpore u poljoprivredi i ribarstvu, kao i državne potpore u prometu, za potrebe ovog izvješća, izvršena je analiza državnih potpora u RH u zadnje tri godine, iz kojih su isključene potpore prometu, poljoprivredi i ribarstvu kako bi se mogla izvršiti usporedba s podacima u EU.

Još nisu raspoloživi podaci o državnim potporama u zemljama članicama EU za 2005. godinu, u slijedećoj tabeli su prikazane državne potpore u EU za 2004. godinu.

**Tabela 4:** Državne potpore u usporedbi sa zemljama članicama EU u 2004. godini

	2004.			
	Ukupne potpore bez potpora željezničkom prometu		Ukupne potpore bez potpora poljoprivredi, ribarstvu i prometu	
	u mln EUR	udio u BDP-u (%)	u mln EUR	udio u BDP-u (%)
<b>RH 2003</b>	721,60	2,89	386,41	1,55
<b>RH 2004</b>	705,90	2,56	364,53	1,33
<b>RH 2005</b>	760,50	2,46	369,03	1,19
<i>EU-25</i>	<i>61.426,90</i>	<i>0,60</i>	<i>45.461,40</i>	<i>0,44</i>
<i>EU-15</i>	<i>56.207,90</i>	<i>0,57</i>	<i>41.987,10</i>	<i>0,43</i>
<i>Nove članice</i>	<i>5.219,00</i>	<i>1,09</i>	<i>3.474,30</i>	<i>0,70</i>
Belgija	971,90	0,34	685,30	0,24
Češka	351,80	0,41	164,90	0,19
Danska	1.375,30	0,71	1.002,60	0,52
Njemačka	17.235,50	0,78	15.128,30	0,69
Estonija	34,70	0,39	8,40	0,09
Grčka	472,70	0,29	329,60	0,20
Španjolska	3.975,00	0,47	3.136,00	0,37
Francuska	8.915,00	0,54	6.348,40	0,39
Irska	951,00	0,65	393,10	0,27
Italija	7.037,20	0,52	5.414,60	0,40
Cipar	184,00	1,48	131,50	1,06
Latvija	43,50	0,39	17,40	0,16
Litva	121,60	0,68	22,60	0,13
Luksemburg	78,50	0,31	43,50	0,17
Mađarska	1.015,10	1,26	696,40	0,87
Malta	134,10	3,10	117,30	2,71
Nizozemska	1.813,50	0,39	853,70	0,18
Austrija	1.426,70	0,61	524,20	0,22
Poljska	2.872,80	1,47	1.972,40	1,01
Portugal	1.474,90	1,09	1.114,30	0,83
Slovenija	249,80	0,96	136,60	0,53
Slovačka	211,70	0,64	207,00	0,63
Finska	2.293,10	1,66	571,40	0,38
Švedska	2.745,50	0,99	2.231,40	0,80
Velika Britanija	5.442,50	0,32	4.210,60	0,25

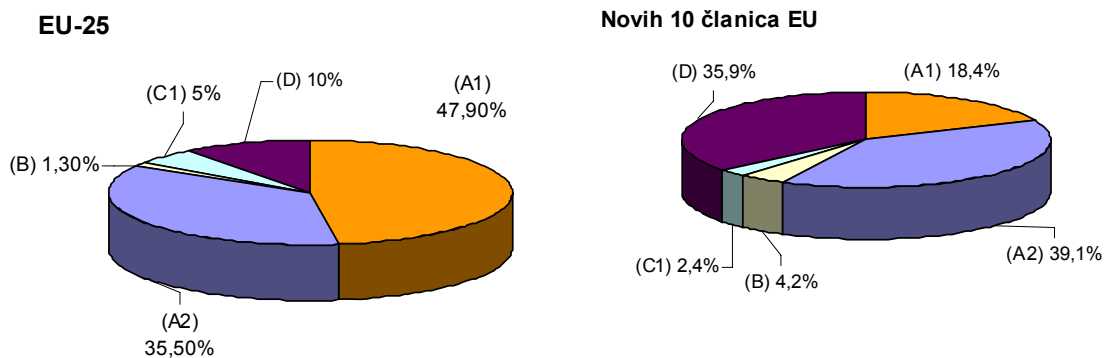
Izvor: DG Competition

Usporedbe radi, udio državnih potpora (bez potpora željezničkom prometu) u BDP-u u EU–25 u 2004. godini je iznosio oko 0,6%. Promatrano po zemljama članicama najniži je udio u BDP-u Grčke od 0,3%, a najviši na Malti gdje je udio potpora u BDP-u iznosio 3,1%.

Udio državnih potpora (bez potpora poljoprivredi, ribarstvu i prometu) u BDP-u u EU u 2004. godini je iznosio 0,4%, a po zemljama članicama najniži je udio u BDP-u Estonije od 0,1%, a najviši ponovo na Malti 2,7%.

Iz prikazanih podataka vidljivo je, što se tiče apsolutnih iznosa državnih potpora da RH, u usporedbi s pojedinim zemljama članicama EU dodjeljuje relativno malo potpora, osobito kada se izuzme promet i poljoprivreda i ribarstvo, međutim udio državnih potpora u BDP-u znatno premašuje iznose u zemljama članicama EU (osim Malte).

**Slika 4:** Udjeli državnih potpora prema instrumentima u EU, u 2004. godini (bez poljoprivrede, ribarstva i prometa)<sup>20</sup>



U 25 zemalja članica EU, prvi put su subvencije u strukturi promatranih potpora pale ispod 50%, dok su porezna izuzeća, oprost poreza i doprinosa, te olakšice porasle na blizu 36%. Belgija, Danska, Estonija, Luksemburg i Austrija dodjeljuju najmanje iznose državnih potpora u obliku subvencija.

Potpore namijenjene ostvarenju horizontalnih ciljeva u EU se naglo povećavaju s osnova značajnog povećanja potpora za zaštitu okoliša i uštedu energije, a što je u neposrednoj vezi sa smanjenjem sektorskih potpora pojedinih članica EU, naročito u sektoru proizvodnje ugljena. Od 2004. godine, udio horizontalnih potpora se povećao na 43,3% u ukupnom iznosu državnih potpora (bez potpora željezničkom prometu). Najveći udio potpora namijenjenih za postizanje horizontalnih ciljeva odnosi se na: zaštitu okoliša i uštedu energije s 18,5%, istraživanje i razvoj s 9% i male i srednje poduzetnike s 9% udjela u ukupnim potporama. U strukturi ukupnih potpora stare članice EU imaju udio horizontalnih potpora iznad 50%, dok je u 10 novih članica EU taj udio manji od 50%.

<sup>20</sup> A1 (subvencije), A2 (porezna oslobođenja, izuzeća, oprost poreza i doprinosa i olakšice), B (udjeli u vlasničkom kapitalu), C1 (povoljni zajmovi), D (izračunate državne potpore u jamstvima).

## 8. ZAKLJUČAK

Podaci u trećem godišnjem izvješću o državnim potporama sukladno Zakonu o državnim potporama, odnose se na državne potpore koje su odobrene u 2003., 2004. i 2005. godini.

Podaci koje su dostavili davatelji državnih potpora te podaci iz Izvješća o izvršenju državnog proračuna za promatrane tri godine čine temeljne izvore podataka upotpunjene podacima koje je Agencija prikupila u redovitom postupku odobravanja i nadzoru izvršenja odobrenih državnih potpora.

Godišnje izvješće za 2005. godinu, pokazuje da je ukupan udio državnih potpora u BDP-u Republike Hrvatske u 2005. gotovo jednak udjelu u 2004. godini. Kada se radi o pokazateljima kretanja državnih potpora prema kategorijama, zamjetan je nastavak pozitivnih trendova u odnosu na horizontalne i regionalne državne potpore. Određene oscilacije, inače pozitivnog trenda za 2004. godinu su zamjetne u prošloj godini u dijelu koji se odnosi na sektorske državne potpore zbog osjetnog povećanja potpora dodijeljenih sektoru prometa. Obrazloženje navedenog povećanog izdvajanja sredstava za ovaj sektor moguće je pronaći u pripremi pojedinih prometnih sektora za predstojeće procese liberalizacije tržišta, kao i u potrebi osuvremenjivanja i povećanja tehnološke opremljenosti ovog sektora.

Promatrano prema instrumentima dodjele državnih potpora, razvidna je najveća zastupljenost subvencija kao oblika državne potpore jednako kao u Europskoj uniji. Porezna izuzeća i različite olakšice pokazuju kontinuirani rast kroz sve tri godine i kreću se prema iznosima uobičajenim u Uniji. Pozitivan padajući trend pokazuju dodijeljena državna jamstva.

Premda su, dakle ukupne državne potpore u 2005. u relativnom iznosu odnosno udjelu u bruto društvenom proizvodu zemlje na razini usporedivoj s prethodnom godinom, kada se izuzmu poljoprivreda, ribarstvo i promet pokazatelji smanjenja udjela potpora u BDP-u su daleko vidljiviji. Naime, udio državnih potpora (bez poljoprivrede i ribarstva) u BDP-u se kontinuirano smanjuje pa je s 1,55% koliko je iznosio u 2003. godini, 1,32% u 2004., u 2005. pao na 1,19%.

Iako još uvijek iznad prosjeka deset novih članica EU (0,70%), a osobito EU 25 (0,44%), Hrvatska ipak u trenutnoj fazi pripreme za članstvo u EU, bitno ne odstupa, što se udjela državnih potpora u BDP-u tiče, od novoprimiteljenih EU članica. Međutim, u narednom razdoblju bit će potrebno od strane davatelja državnih potpora uložiti znatne napore kako bi se, s jedne strane smanjio iznos izdvajanja za državne potpore, osobito one sektorske, i time smanjio pritisak na porezne obveznike i u što manjoj mjeri narušavala pravila o tržišnom natjecanju, a s druge strane izmijenila struktura potpora, povećala učinkovitost i djelotvornost tih potpora na način da one utječu na povećanje ukupne efikasnosti i konkurentnosti hrvatskog gospodarstva, što je moguće postići samo značajnijim izdvajanjima za horizontalne ciljeve (istraživanje i razvoj, zaštita okoliša, usavršavanje) kao i za potpore namijenjene regionalnom razvitku.

## 9. PRILOG 1.

### Instrumenti državne potpore

#### A - Subvencije i porezna izuzeća, oprost poreznog duga i doprinosa

Subvencije i porezna izuzeća, čine prvu skupinu u kojoj cjelokupan iznos transferiran korisniku čini potporu. Ta skupina se dijeli na dvije podskupine:

- **A1** - subvencije (subvencije, subvencije kamate, oprost duga po osnovu zajma)
- **A2** - porezna izuzeća, oprost poreza i doprinosa i olakšice (kao različiti oblici umanjenja poreza na dobit poduzetnicima, i to: olakšice s područja posebne državne skrbi - niža stopa poreza na dobit, olakšice i oslobođanja za porezne obveznike na području grada Vukovara - niža stopa poreza na dobit, olakšice i oslobođanja za porezne obveznike koji posluju u slobodnim zonama - niža stopa poreza na dobit, poticaji ulaganja - niža stopa poreza na dobit, poticaji zapošljavanja invalidnih osoba - niža stopa poreza na dobit, poticaji istraživanja i razvoja - umanjenje porezne osnovice za troškove istraživanja i razvoja.)  
Osim subvencija i poreznih izuzeća u skupinu **A2**) ulaze i oprost dugova, oprost potraživanja i preuzimanje kredita od strane države.

#### B - Udjeli u vlasničkom kapitalu

Kako bi država pomogla nekom poduzetniku, svoje potraživanje prema tom subjektu može pretvoriti u vlasnički udjel i time postaje suvlasnikom toga poduzetnika. U tu skupinu potpora ubrajaju se: državne investicije u poduzetnika kojima nije cilj stvaranje dobiti, pretvaranje državnih potraživanja u vlasnički udio, prodaja državnog vlasništva uz povoljnije uvjete, odricanje od dobiti koju država ima na temelju udjela u vlasništvu poduzetnika i sl. Ovdje se radi uglavnom o poduzetnicima u teškoćama, kojima država na ovaj način nastoji pomoći.

#### C - Povoljniji krediti i porezni dug

- **C1 - Povoljniji krediti**- krediti koje država izravno ili putem ovlaštenih pravnih osoba ili putem poslovnih banaka, dodjeljuje poduzetnicima uz povoljnije uvjete od tržišnih, tj. niže kamatne stope od tržišnih, uz dulje vrijeme čekanja ili otplate te druge povoljnije uvjete. Takvi krediti obično su namijenjeni poduzetnicima u teškoćama koje kredit ne bi mogli dobiti na tržištu, a uglavnom se dodjeljuju preko Hrvatske banke za obnovu i razvoj, a provode ih i Fond za razvoj i zapošljavanje, te Fond za regionalni razvoj.
- **C2 - Porezni dug**- nastaje kada poduzetnici ne plaćaju svoje dospjele obveze u obliku poreza i doprinosa prema državi, pa dolazi do smanjenih prihoda države. Takav dug prema državi zapravo znači da država kreditira pojedine poduzetnike, pa porezni dug ulazi u istu skupinu državne potpore kao i povoljniji krediti, čime porezni dužnik dobiva neizravnu državnu pomoć.

#### D - Jamstva

Obuhvaćaju državna jamstva za osiguranje od komercijalnih i nekomercijalnih rizika u nominalnom iznosu. Državna jamstva omogućuju korisniku da dobije kredit uz povoljnije uvjete od onih na financijskim tržištima. Državno jamstvo u pravilu ne predstavlja državnu potporu korisniku ako su ispunjeni sljedeći uvjeti: da korisnik zajma nije u financijskim poteškoćama, da korisnik zajma može na financijskom tržištu dobiti zajam po tržišnim uvjetima bez posredovanja države, da je državno jamstvo povezano s

određenom financijskom transakcijom, ograničeno po visini i po vremenu trajanja, da državno jamstvo ne pokriva više od 80% određene financijske obveze, da se za državno jamstvo zaračunava tržišna cijena. Samo ako su ispunjeni kumulativno svi navedeni uvjeti, tada jamstvo ne predstavlja državnu potporu.

Navedeni instrumenti dodjele državne potpore predstavljaju samo najčešće korištene instrumente.

### Metodologija ocjene elementa državne potpore

Skupina A1	
Subvencije	ukupna vrijednost primljene subvencije
Neposredne subvencije kamata	ukupna vrijednost primljene subvencije (ili neisplata dijela kamata)
Projekti temeljnog istraživanja i razvoja	ukupan iznos sredstava namijenjenih za te projekte
Ostali projekti i aktivnosti istraživanja i razvoja	iznos državnih sredstava iskorišten za sufinanciranje projekata, bez obzira dodjeljuju li se sredstva izravno korisniku ili istraživačkoj ustanovi
Oprost duga po osnovi zajma za poduzetnike	vrijednost otpisanoga duga
Prisilna nagodba i stečaj poduzetnika	procijenjeni umanjeni iznos nagodbe ili tražbine iz stečajne mase u odnosu prema drugim vjerovnicima zbog svjesno prouzročene slabijega položaja države kao vjerovnika u postupku nagodbe ili stečaja

Skupina A2	
Odgode pri plaćanju poreza	kamata za razdoblje odgode, izračunata na sadašnju vrijednost prema godišnjoj referentnoj kamatnoj stopi*(računa se po linearnoj metodi)
Oprost poreza, porezna oslobođenja, izuzeća i olakšice	ne uključuje porezne olakšice koje su općeg karaktera (npr.: porez na dobit kao opća mjera prema Zakonu o porezu na dobit), već samo olakšice, koje su specifične za određenog poduzetnika ili skupinu poduzetnika (npr. olakšice za poduzetnike koji zapošljavaju invalide); element državne potpore je ukupni izračunati iznos izuzeća ili olakšice
snižavanje, oslobođenje, olakšice izuzeće i oprost plaćanja doprinosa	za sniženje, olakšice, oslobođenje, oprost i izuzeće kod plaćanja doprinosa vrijedi isto načelo kao i kod poreznih izuzeća - u državne potpore ne ulaze one olakšice koje imaju opći značaj; element državne potpore čini ukupni izračunati iznos izuzeća ili olakšice



<b>Skupina B</b>	
Kapitalna ulaganja	element državnih potpora nazočan je u svim državnim investicijama koje kao primarni cilj nemaju stvaranje dobiti; element državne potpore je iskazana vrijednost koristi za korisnika državne potpore
Pretvaranje duga u vlasnički udjel	element državne potpore postoji u slučaju, kada je država u slabijem položaju od ostalih vjerovnika; element državne potpore je iskazana vrijednost koristi za korisnika potpore, koja proizlazi zbog slabijeg položaja države
Prodaja državne imovine pod povoljnim uvjetima	element državne potpore je razlika između tržišne vrijednosti imovine i cijene po kojoj se prodaje
Odricanje od dobiti poduzetnika	dio raspodijeljene dobiti, koja potječe iz vlasništva države u poduzetniku i kojega se država odrekne, predstavlja u cijelosti element državne potpore

<b>Skupina C1</b>	
Povoljni zajmovi	razlika između troškova zajma (kamata) s godišnjom referentnom kamatnom stopom* i povoljnijom kamatnom stopom; izračun se radi za cijelo razdoblje kreditiranja i svodi na sadašnju vrijednost (koristi se linearna metoda)
Zajmovi poduzetnicima u teškoćama	za poduzetnike u teškoćama (u restrukturiranju), koja na tržištu nemaju mogućnost dobivanja zajma, državna potpora iznosi 20 posto vrijednosti zajma, bez obzira na to je li zajam isplaćen po tržišnim (ili nepovoljnijim) uvjetima

<b>Skupina C2</b>	
Svi drugi instrumenti	iskazane vrijednosti potpore (npr. porezni dug)

<b>Skupina D</b>	
Jamstva	razlika između tržišne cijene jamstva i cijene državnog jamstva koje je jeftinije; element državne potpore izračunava se preko jamčenog iznosa duga i referentne stope za rizik
Plaćanja za opozvana jamstva	plaćanje obveza po jamstvima u cijelosti

\*referentna kamatna stopa je prosječna godišnja kamatna stopa trgovačkim društvima na dugoročne kunske kredite s valutnom klauzulom

## 10. PRILOG 2.

### Kategorije državnih potpora

Pravila	Kategorija	Namjena
<b>HORIZONTALNA PRAVILA</b>		
	<b>Istraživanje i razvoj</b>	
		Temeljna istraživanja
		Primijenjena istraživanja
		Razvojna istraživanja
		Studije o tehničkoj izvedivosti
	<b>Zaštita okoliša</b>	
		Prilagodba obvezujućim ekološkim standardima
		Postizanje višeg stupnja zaštite okoliša nego što to određuju obvezujući standardi odnosno ulaganja u zaštitu okoliša dok još ne postoje obvezujući standardi
		Energetska učinkovitost i istodobna proizvodnja električne i toplinske energije, te za obnovljive izvore energije
		Sanacija onečišćenih područja
		Tekuće poslovanje (moraju biti zadovoljeni posebni uvjeti)
	<b>Mali i srednji poduzetnici</b>	
		Početna ulaganja i otvaranje novih radnih mjesta
		Savjetodavne usluge
		Sudjelovanje na sajmovima i izložbama
	<b>Zapošljavanje</b>	
		Otvaranje novih radnih mjesta u malim i srednjim poduzećima
		Očuvanje radnih mjesta
		Otvaranje novih radnih mjesta za invalidne osobe ili osobe koje se teže zapošljavaju
		Raspodjela radnih mjesta na više zaposlenih ili promjena zaposlenja s određenog na neodređeno vrijeme
	<b>Usavršavanje</b>	
		Posebno usavršavanje zaposlenika
		Opće usavršavanje zaposlenika
	<b>Kultura</b>	
		Poticanje kulture i zaštita baštine
		Poticanje audiovizualne industrije
	<b>Ušteda energije</b>	
		Posebne mjere uštede energije
<b>POSEBNA SEKTORSKA PRAVILA</b>		
	<b>Proizvodnja čelika</b>	
		Istraživanje i razvoj
		Zaštita okoliša
		Zapošljavanje
		Usavršavanje
		Potpore malim i srednjim poduzetnicima za savjetodavne usluge te za sudjelovanje na sajmovima i izložbama

		Zbrinjavanje viška radnika i prijevremeno umirovljenje radnika, pod uvjetom da se radi o djelomičnom ili potpunom zatvaranju kapaciteta
		Trajno ukidanje proizvodnje čelika
		Restrukturiranje poduzetnika (Protokol 2.)
	<b>Kopneni promet</b>	
	željeznički, cestovni i riječni	Istraživanje i razvoj
		Zaštita okoliša
		Sanacija i restrukturiranje
		Zapošljavanje
		Usavršavanje
		Naknada troškova obavljanja obvezne javne službe
		Naknada troškova infrastrukture poduzetnicima koji imaju obvezu pokrivanja troškova infrastrukture kojom se koriste i drugi poduzetnici koji tu obvezu nemaju
		Otklanjanje suvišnih kapaciteta koji uzrokuju ozbiljne strukturalne probleme
		Naknada dodatnih financijskih tereta poduzetnika u željezničkom prometu
	<b>Pomorski promet</b>	
		Istraživanje i razvoj
		Zaštita okoliša
		Sanacija i restrukturiranje
		Usavršavanje
		Mirovinsko, invalidsko i zdravstveno osiguranje pomoraca na brodovima registriranim u Republici Hrvatskoj
		Podmirenje dijela troškova povratka pomoraca u domovinu
		Obavljanje obvezne javne službe
		Ulaganje u nova plovila sukladno pravilima za gradnju brodova i politike sigurnosti na moru
		Poticanje repatrijacije strateškog i komercijalnog upravljanja brodovima koji nisu upisani u Hrvatski registar brodova
		Regionalne potpore
	<b>Zračni promet</b>	
		Istraživanje i razvoj
		Zaštita okoliša
		Potpore malim i srednjim poduzetnicima
		Zapošljavanje
		Usavršavanje
		Sanacija i restrukturiranje
		Regionalne potpore
	<b>Brodogradnja</b>	
		Istraživanje i razvoj
		Zaštita okoliša
		Sanacija i restrukturiranje uz uvjet smanjenja kapaciteta
		Djelomično ili potpuno zatvaranje kapaciteta
		Inovacije u brodogradnji koje još do sada nisu bile korištene
		Regionalne državne potpore za nadogradnju ili modernizaciju postojećih poduzetnika zbog poboljšanja iskoristivosti postojeće opreme i uređaja

	<b>Turizam</b>	
		Sve vrste državnih potpora
	<b>Financijske usluge</b>	
		Sve vrste državnih potpora
	<b>Ostali sektori</b>	
		Sve vrste državnih potpora
<b>REGIONALNA PRAVILA</b>		
	<b>Područja A</b>	
		Početna materijalna i nematerijalna ulaganja
		Otvaranje novih radnih mjesta
		Naknada dijela troškova tekućeg poslovanja u iznimnim slučajevima
	<b>Područja B</b>	
		Početna materijalna i nematerijalna ulaganja
		Otvaranje novih radnih mjesta

#### **Razina državne potpore**

Opis razine
1. Državna razina
2. Regionalna razina
3. Lokalna razina
4. Ostalo